

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ESBJERG

KOMMUNALE SKOLEVÆSEN

SKOLEÅRET 1953—54

Statens pædagogiske Studiesamling
København

ESBJERG
KOMMUNALE SKOLEVÆSEN

Beretning

for skoleåret 1. august 1953—31. juli 1954

SKOLEDIRKTOR N. P. ANDERSEN

Administration, ledelse og tilsyn

pr. 1. april 1954.

Esbjerg skolekommission:

Typograf Werner Fievé, formand.
Ingeniør H. F. N. Hoffmeyer, næstformand.
Arbmd. Aage Andresen.
Husmoder fru Nicoline Bendixen.
Husmoder fru Agnes Jensen.
Fiskeeksportør Hans Clausen.
Snedkermester C. A. Bjerregaard.
Gartner Arne Loklindt.
Direktør G. Ulrik.
Fru Else Svarrer.
Forretningsbestyrer Børge E. Johannesen.
Læge Henning L. Jensen.
Fru Grete Kodal.
Ekspeditionssekretær Viggo Madsen.
Fru Dikke Skogemann.

Esbjerg byråds skoleudvalg:

Viceinspektør Arne Jørgensen, formand.
Typograf Werner Fievé.
Elektriker Harry Sørensen.
Skoleinspektør frk. M. Hald.
Fiskeeksportør Hans Clausen.

Ungdomsnævnet for Esbjerg købstad:

Viceinspektør Arne Jørgensen, formand. } Valgt af Esbjerg byråd
Fiskeeksportør Hans Clausen. }
Viceinspektør Sv. Å. Werborg. Valgt af Fælleslærerrådet.
Murermester Oskar Nielsen. Valgt af Arbejdsgiverforeningen.
Fagforeningsformand Chr. Kjeldsen. Valgt af Dansk arbejdsmandsfor-
bunds fællesledelse.
Elektriker Harry Sørensen. A. O. F. }
Husmoder fru Agnes V. Nielsen. Esbjerg husmoderforening. } Valgt af
Husmoder fru Nicoline Bendixen. Husligt arbejderforbund. } Esbjerg
Husmoder fru Esther Andreasen. Folkeligt oplysningsforb. } byråd
Lagerekspedient A. Skeem. Det komm. ungdomsudvalg. }
Skibstømrer Rudolf Hansen. Ungdomsfore. fællesråd. }
Tilsynsførende: Skoledirektør N. P. Andersen.
Sekretær: Forstander for de kommunale fortsættelsesskoler Henry Mo-
gensen.

Fælleslærerrådet:

Formand: Viceinspektør Sv. Å. Werborg, Stormg. skole.

Lærerrådene:

Formand for lærerrådet

ved Boldesager skole:	Kommunelærer Arne Schmidt,
» Danmarksgades skole:	Viceinspektør Th. E. Thomasen,
» Gammelby skole:	Overlærer E. Z. Suhr,
» Grådybskolen:	» Øjvind Dige,
» Jerne skole:	» Kaj Jensen,
» Rørkjær skole:	Viceinspektør J. Holmberg,
» Stormgades skole:	» Sv. Å. Werborg,
» Vestre skole:	Overlærer Jacob Andersen,
» Østre skole:	Viceinspektør H. A. Hansen.

Skolevæsenets administration:

N. P. Andersen, skoledirektør,
 M. Skov Nielsen, fuldmægtig,
 Dagmar Jensen, overassistent,
 Karen Marie Petersen, kommuneassistent,
 Dorit Feldberg, kontorassistent,
 Lizzi Hansen, kontorassistent,
 Tove Just, kontorelev.

Skolevæsenets kontor:

Kongensgade 34².

Telefon 4040, lokal 340, 341, 342 og 343.

Skoledirektøren træffes skoledage kl. 14—15 undt. lørdag (privat: Havnegade 83, tlf. 1113).

Vikaranvisning og ekspedition kl. 7,30—12 og 13—16. Lørdag eftermiddag er kontoret lukket.

Esbjerg-kommunale skoler:

Boldesager skole (B):	Skoleinspektør Karl M. Brunn tlf. 3176, priv. 4152.
Danmarksgades skole (D): m. Anneksskolen	Skoleinspektør F. Klintø tlf. 887, priv. 3009.
Gammelby skole (Gb.):	Skoleinspektør Sv. E. Løkkegaard tlf. 1592.
Grådybskolen (Gr.): m. pavillonen i Grådybet (tlf. 4514)	Skoleinspektør John Jensen tlf. 3362, priv. 854.
Jerne skole (J):	Skoleinspektør P. Waaben tlf. 1736, priv. 2866.
Rørkjær skole (R):	Skoleinspektør Magne Astrup tlf. 2163, priv. 4536.
Stormgades skole (S):	Skoleinspektør S. Laursen tlf. 289, priv. 2150.
Vestre skole (V): m. Vesterhavssk. (tlf. 3913)	kst. skoleinsp. K. Gabriel Pedersen tlf. 395.

Østre skole (Ø): Skoleinspektør frk. Margr. Hald
tlf. 308, priv. 775.

Veldbæk skole (Vdb.): | Førstelærer Axel Knudsen
Tourup skole (T): | tlf. 4384.

Samtlige skoler har kontortid kl. 13—14, undtagen lørdag.

Esbjerg kommunale fortsættelsesskoler:

Forstander Henry Mogensen, tlf. 4737 (kl. 14—15).

Husholdningskonsulent frk. Johanne Rasmussen, tlf. 3678.

Skolevæsenets hygiejniske foranstaltninger:

Skolepsykiater: Reservelæge B. Jørgensen, Thisted.

Skolepsykolog: Konsulent Erik A. Matthiessen, Kronprinsensgade 33,
tlf. 2801, priv. 2801.

» : Fru Birte Binger, Kronprinsensgade 33, tlf. 2801.

Lægeaut. talelærer: Oluf Schultz, Anneksskolen, tlf. 4040, lokal 346
priv. 3015.

Socialrådgiver: Frk. Iris Mogensen og fru Irene Christiansen, skolevæse-
nets kontor, tlf. 4040, lokal henholdsvis 344 og 345, kl. 8—9 og 13—14.

Skoletandklinikken: Overtandlæge S. Å. Vedel-Petersen, Boldesager
skole, tlf. 3699, Danmarksgades skole, tlf. 1020, Grådybskolen, tlf.
3031, Rørkjær skole, tlf. 3459, Stormgades skole, tlf. 3879.

Skolelæge: L. M. Jakobsen ..... tlf. 3200

» H. Marqvard ..... tlf. 2271

Skolelægerne træffes på skolerne til efternævnte
tider:

Boldesager skole : torsdag kl. 8, tlf. 3699

Danmarksgades skole: torsdag kl. 8, tlf. 4043

Gammelby skole : torsdag kl. 10, hveranden uge

Grådybskolen : onsdag kl. 10, tlf. 4781

Jerne skole : torsdag kl. 9, hveranden uge

Rørkjær skole : torsdag kl. 11, tlf. 3459

Stormgades skole : onsdag kl. 9, tlf. 3589

Vestre skole : onsdag kl. 8, tlf. 3595

Østre skole : torsdag kl. 9, tlf. 3588

Specialister: Overlæge S. Fr. Nielsen: Høreundersøgelser ..... tlf. 2212

Overlæge, dr. med. J. N. Lorenzen, Spangsbjerg

Sanatorium (røntgengennemlysninger) ..... tlf. 1010

Skolesundhedsplejersker: Frk. Ellen Jepsen Degn, tlf. 3459.

Frk. Warla Østbirk, tlf. 4043.

Frk. Beate Hansen, tlf. 3589.

Frk. Helga Christensen, tlf. 3699.

Skolebygningerne

(pr. 31. juli 1954).

Esbjerg kommunale skolevæsen råder over følgende bygninger.

Opførelsesår	Forsikringssummer		
<i>Boldesager skole</i>			
matr. nr. 2 is Boldesager			
Skolebygning	1922		
Skolebygninger	{1951 1952	Bygninger	1.900.000
		Inventar	450.000
		Tandklinik	40.000
Inspektørbolig		Bygning	50.500
<i>Danmarksgades skole</i>			
matr. nr. 259 E. k. b.			
Skolebygning	1889		
»	1894	Bygninger	1.073.700
Gymnastiksalsbygning	1902	Inventar	319.000
Skolebygn. og gymnastiksalsbygn. ..	1909	Tandklinikken	52.000
Læskur	1911		
Toiletbygning	1942		
matr. nr. 710 E. k. b.			
Anneksskolen, herunder ungdoms-		Bygninger	242.200
skolen	1910	Inventar	52.500
Ungdomsskolen			12.000
<i>Gammelby skole</i>			
matr. nr. 4 am Gammelby.			
Skolebygning	1894		
»	1914	Bygninger	308.000
»	1926	Inventar	71.100
Tilbygning	1933		
Gymnastiksalsbygning, tilbygning ...	1938		
Toiletbygning	1938		
Skolebygning	1952	Bygninger	400.000
		Inventar	70.000
» ny fløj under opførelse	1954	Bygning	600.000
<i>Jerne skole</i>			
matr. nr. 2 a Jerne.			
Tidligere kæmnerkontor	1909		
Den vestlige skolebygning antagelig		Bygninger	734.500
opført	1905	Inventar	175.200
Den midterste fløj	1913		
Hovedskolen	1921		
Tilbygning til vestfløjen	1925		
Gymnastiksalsbygning	1930		
2 cykle- og læskure	1935		
Kæmnerkontoret — ombygning	1938		
Indretning af pedelbolig, bibliotek			
og klasseværelse i vestfløjen	1942		
Bygning m. skolekøkken og sløjdsal	{1943 1946		
Toiletbygning	1948		
Læskure og retirade	1949		
Cykleskur	1950		

Opførelsesår		Forsikringssummer		
<i>Rørkjær skole</i>				
matr. nr. 1 nq Rørkjær.				
Skolebygninger	1932]	Bygninger	1.960.000	
Pædelbolig	1932]	Inventar		403.000
Sundhedsklinik	1946	Bygninger	98.000	
		Inventar		40.000
<i>Stormgades skole</i>				
matr. nr. 403 b E. k. b.				
Skolebygning	1903	Bygninger	1.176.000	
Gymnastiksalsbygning	1904	Inventar		360.500
Pædelbolig	1923			
Tilbygning	1936			
Toiletbygning	1942			
matr. nr. 4cc Strb.				
<i>Pavillonen i Grådybet</i>				
	1949	Bygninger	126.000	
		Inventar		35.000
<i>Vestre skole</i>				
matr. nr. 187 E. k. b.				
Skolebygning	1896	Bygninger	620.100	
Gymnastiksalsbygning	1911	Inventar		204.000
Åbent skur	1907			
Skolebygning	1912			
Toiletter	1942			
matr. nr. 27a og 27b E. k. b.				
Vesterhavsskolen	1951	Bygninger	275.000	
		Inventar		37.500
<i>Østre skole</i>				
matr. nr. 944 E. k. b.				
Skolebygning	1896	Bygninger	808.980	
Gymnastiksalsbygning	1907	Inventar		237.000
Læskur	1907			
Skolebygning	1918			
Toiletbygning	1942			
<i>Veldbæk skole.</i>				
Skolebygning	1924	Bygninger	215.930	
Bygning (boliger)	1875	Inventar		31.900
<i>Tourup skole</i>				
	1919	Bygninger	28.000	
		Inventar		4.900
<i>Feriekolonien i Rendbjerg</i>				
	købt			
Økonomibygning, sovesalsbygning ...	1950	Bygninger	124.810	
Anneksbygning	1951	Bygninger	7.440	
		Inventar		57.000
<i>Feriekolonien i Sønderho</i>				
	1948	Bygninger	259.000	
Skolebygning	1925	Inventar		58.500
Opholdssal	1932			
<i>Rendbjerg hjemmet</i>				
	købt			
	1952	Bygning	99.140	
<i>Grådybskolen</i>				
Påbegyndt skolebygning				
	1952	Bygninger	3.800.000	806.000

Antal undervisningslokaler pr. 15. august 1953 (købstadordn. skoler):

Skole	Normalklasser	Fag											Faglokaler i alt	Undervisningsrum i alt	
		Tegning	Geografi	Naturhistorie	Fysik	Sang	Gymnastik	Småsløjd	Sløjd	Håndarbejde	Skolekøkken	Børnehv.-lokaler			Skolelæsestue
Boldesager	22	1	1	1	1		2		1	1	1	1	1	11	33
Danmarksgade med del af annekssk., Skolegade 54	20	1	1	1	1	1	2		1	1	1	1	1	12	32
Gammelby	4														4
Gammelby	10						1		1	1		1	1	5	15
Grådybskolen med paviljonen i Grådybet	13			1	1		1	1	2	2		1		9	22
Jerne	2											1		1	3
Jerne	13		1		1		1		1	1	1	1	1	8	21
Rørkjær	24	1	1	1	1	1	2		1	1	1	2	1	13	37
Stormgade	23	1	1	1	1	1	2		1	1	1	1	1	12	35
Vestre med del af annekssk. Skolegade 54 og Vesterhavsskolen	15				1		1	1		1			1	5	20
Østre	4								1					2	2
Østre	18			1	1		2		1	1		*)1	1	8	26
I alt	168	4	5	6	8	3	15	2	10	10	5	11	8	87	255

*) Lejet lokale i Bornegården i Englandsgade.

Lokalerne blev udnyttet i følgende udstrækning:

Skole	Antal elever	Antal klasser	Antal undervisningsrum	Antal undervisningsrum pr. klasse	Antal undervisningstimer pr. uge	Egentlig antal undervisningstimer pr. lokale
Boldesager	1054	38	33	0,87	999	30,27
Danmarksgade med del af anneksskolen	1078	42	36	0,86	1280	35,56
Gammelby	581	22	15	0,68	594	39,60
Grådybskolen med paviljonen i Grådybet	974	34	25	0,74	871	34,84
Jerne	649	24	21	0,88	694	33,05
Rørkjær	1230	47	37	0,79	1409	38,08
Stormgade	983	39	35	0,90	1175	33,57
Vestre med Vesterhavsskolen og del af anneksskolen	874	33	27	0,82	959	35,52
Østre	852	34	26	0,76	954	36,69
I alt	8275	313	255	0,81	8935	35,04

Særlige arbejder og nyanskaffelser ved skolerne m. v.

Efter sommerferien 1953 blev den første afdeling af Grådybskolen taget i brug, hvormed antallet af undervisningslokaler forøgedes med 13 normalklasseværelser og 9 særklasseværelser.

Arbejdet med skolens opførelse ventes afsluttet i august måned 1954.
Boldesager skole: Trækgardiner i stueetage til Nørrebrogade. Nye borde og stole til 2 klasser til Nørrebrogade. Forbedring af lysforhold i klasser mod Nørrebrogade. El-ure til gymnastiksale. 1 kemiskab. Opslagstavle i lærerværelset. Supplement af inventar til børnehaveklasse.

Danmarksgades skole og anneksskolen: 32 stk. taburetter. 20 stk. skolestole. 1 sæt skoleborde og -stole. Skab til naturhistorielokalet. Garderobe til lærerværelset. Nye porte og døre til Danmarksgade. Kælderlokale indrettet til Oslo-frøkosten.

Gammelby skole: 170 stk. klapstole, 2 stk. katederstole, 2 stk. katedere. Reoler i bogdepot. Klassemøbler til 1 klasse. Installation af el-ringeanlæg. Bænke langs gymnastiksal. Nyt gulv i omklædningsrum til gymnastiksal.

Jerne skole: 1 sæt skoleborde og -stole. 1 stk. kateder og 3 stk. katederstole. Vægskab i håndgerningslokale. 8 stk. opslagstavler. 4 stk. stole til lærerværelse. Nye cyklestativer. 1 springmåtte.

Rørkjær skole: Skab til fuglesamlingen. 20 stk. stole. Trækgardiner til klasser. Skolemøbler til 2 klasser. 1 tavle. Opslagstavler. Hylder til småsløjdklassen. Ny installation af toiletter til drengenes og pigernes gymnastiksal samt til lærerindernes garderobe. El-installation af lys i læskure.

Stormgades skole: 26 stk. opslagstavler. Metalkridtkasser til alle klasser. Ombygning af 1 klasseværelse til tandklinik samt inventar her til. Trækgardiner i alle klasser mod øst. 1 stk. bonemaskine. 3 stk. cyklestativer. 15 stk. skolestole. 1 bord til lægeværelse. Omstopning af møbler til lærerværelse.

Vestre skole og Vesterhavsskolen: Trækgardiner i klasselokaler mod vest. Stinkskebe til fysiklokalet. Mørklægning af fysiklokale. Reoler og vask til fysiklokale. Skolemøbler til 2 klasser. Nyt gulv på 2. sal i »bygning af 1896«. Ny håndvask i børnehavelokale på Vesterhavsskolen.

Østre skole: Modernisering af omklædningsrum til pigernes gymnastiksal. 2 stk. Bork-tavler. Nye borde og stole til børnebiblioteket. 2 stk. boldmål. Nye gymnastikredskaber. 3 stk. cyklestativer. Nye porte mod gaden. Flytning af og restaurering af opholdsskur på sportspladsen.

Veldbæk og Tourup skoler: 1 tavle. 1 flaskegasanlæg. 1 stor plint til gymnastiksalen. Inst. af centralvarmeanlæg i vinterlærerbolig.

Skolepsykologisk kontor: 1 skrivebord. 1 reol. 2 elevborde med stole.

Feriekolonierne: Sønderho: supplering af inventar.

Rendbjerg: Supplering af køjer og madrasser.

Udlån af lokaler.

Foreninger under Esbjerg Idrætsforbund har benyttet gymnastiksale i så stor udstrækning, som det har været muligt.

Esbjerg kommunale fortsættelsesskoler har i stor udstrækning gjort brug af lokaler på forskellige skoler. Desuden har aftenseminariet haft hjemsted på Rørkjær skole, og Esbjerg årskursus på flere skoler.

Møder, psykotekniske prøver m. v. har på forskellig måde lagt beslag på nogle af skolevæsenets lokaler.

Endvidere blev der udlånt lokaler til en lang række foreninger m. v., hvoraf kan nævnes:

Jerne mands- og damekor.
D. U. I.

Den borgerlige sangforening.
Arbejdersangforeningen.

*Selv de mindste i børnehaveklasserne aktiveres gennem dramatisering af stoffet.
— Bemærk gratisterne på risten! —*

Af skoledagens brogede indhold.

Politiets sproghold. Søndagsskolen i Gammelby.
 Politiorkesteret. Jernbaneforeningen.
 Amatørorkesteret. Remisens gymnastikhold.
 Harmoniorkesteret. Husmoderforeningerne.
 Kvindeligt arbejdersangkor. Veteranorkesteret.
 Esbjerg arbejdersangkor. Arbejdersamaritterne.
 F. D. F. Esbjerg Jazzklub.

Kommunen betalte overalt lys, varme og rengøring.

Oversigt over elever og klasser.

Skolesøgende og undervisningspligtige børn i Esbjerg.

31. december 1953 (folketal: 49.218)	Fra Esbjerg kommune						Fra andre kommuner		I alt
	Under undervisningspligtig alder		I undervisningspligtig alder		Over undervisningspligtig alder		Dreng	Piger	
	Dreng	Piger	Dreng	Piger	Dreng	Piger			
A. Kommunens skoler:									
1. Boldesager skole	77	56	460	422	25	22	1	1	1064
2. Danmarksgades skole	45	45	382	391	95	100		2	1060
3. Gammelby skole	57	65	252	227					601
4. Grådybskolen	109	106	342	388	11	9			965
5. Jerne skole	57	48	254	245	31	27			662
6. Rørkjær skole	72	53	494	476	62	75			1232
7. Storgades skole	42	54	398	357	60	72			983
8. Vestre skole	59	63	323	358	34	31	1		869
9. Østre skole	53	50	341	328	28	35			835
10. Tourup skole			7	4					11
11. Veldbæk skole			35	27					62
Tilsammen	571	540	3288	3223	346	371	2	3	8344
B. Esbjerg Statsskole:			33	38	81	81	92	62	387
C. Private skoler:									
1. St. Nicolai skole	1	1	11	22			3	3	41
2. Esbjerg realskole	5	4	62	62	10	7	29	16	195
Tilsammen	6	5	106	122	91	88	124	81	623
I alt i samtlige skoler	577	545	3394	3345	437	459	126	84	8967
D. 1. Underviste i hjemmet			1						
2. Uden undervisning på grund af vedvarende sygdom, åndssvaghed eller lign.			13	13					
3. Vanførehjem m. v.			3	1					
Antal underv.pl. børn i Esbjerg			3411	3359					

Indenbys skolesøgende elever i samtlige skoler 8757
 Udenbys skolesøgende elever i samtlige skoler 210
 Elever i Esbjerg kommunale skoler 8344
 Undervisningspligtige børn i Esbjerg 6739

De undervisningspligtige børn udgjorde 13,69 % af byens indbyggerantal.

Samtlige elever i kommunens skoler udgjorde 16,95 % af byens indbyggerantal.

Klassetal og børnetal i kommune-

Klassetrin	Boldesager skole		Danmarksg. skole		Gammelby skole		Grådyb-skolen		Jerne skole	
	Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn
Børnehaveklasse	5	133	3	89	3	85	6	170	3	90
1. grundskoleklasse	6	161	4	117	4	117	7	212	3	88
2. »	5	154	4	114	3	94	6	169	4	106
3. »	4	112	4	116	3	79	6	160	3	88
4. »	4	126	4	94	2	63	5	147	3	63
5. »	4	120	4	89	2	53			2	56
I f klasse	2	52	3	75	2	38	2	60	1	31
II f »	2	60	2	51	1	21			1	24
III f »	1	21	1	19			1	20		
I x »	1	31	2	57	1	24	1	27	1	27
II x »	2	57	2	57	1	27			1	32
III x »	1	26	3	61					1	27
IV x »			3	65					1	30
Realklasse			2	44						
Hjælpeklasse			1	12						
Læseklasse	1	11								
I alt	38	1064	42	1060	22	601	34	965	24	662

Gennemsnitsbørnetal i kommune-

Klassetrin	Boldesager skole		Danmarksg. skole		Gammelby skole		Grådyb-skolen		Jerne skole		Rørkjær skole	
	pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser
Børnehavekl.	28,22	141,08	29,86	89,59	28,39	85,16	28,03	168,16	29,86	89,58	31,48	125,91
1. grundsk.-kl.	26,76	160,58	28,84	115,34	29,73	118,92	30,06	210,41	29,45	88,34	32,38	129,50
2. » ..	30,48	152,42	28,65	114,58	30,39	91,17	27,99	167,92	26,10	104,41	27,45	137,25
3. » ..	28,27	113,08	29,04	116,16	27,14	81,42	26,73	158,66	28,94	86,83	23,90	119,51
4. » ..	31,56	126,26	23,31	93,25	32,29	64,58	29,18	145,91	20,83	62,50	26,62	133,08
5. » ..	29,54	118,17	22,04	88,17	25,92	51,84			27,46	54,91	25,38	152,25
I f klasse ..	25,96	51,92	23,86	74,58	17,75	35,50	30,25	60,50	29,08	29,08	29,67	89,01
II f » ..	30,38	60,75	24,34	48,67	20,25	20,25			22,33	22,33	26,42	52,83
III f » ..	20,25	20,25	19,58	19,58			20,00	20,00				
I x » ..	31,25	31,25	28,63	57,25	24,00	24,00	27,17	27,17	26,75	26,75	25,63	51,25
II x » ..	28,30	56,59	28,79	57,58	26,75	26,75			31,83	31,83	25,88	51,75
III x » ..	25,58	25,58	20,20	60,59					27,00	27,00	24,09	48,17
IV x » ..			21,53	64,59					30,00	30,00	22,34	44,67
Realklasse ...			21,59	43,17							21,88	43,75
Hjælpeklasse.			11,75	11,75							14,50	29,00
Læseklasse ..	11,00	11,00									13,08	13,08
I alt ...	34,75,55	1068,93	362,01	1054,85	262,61	599,59	219,41	958,73	329,63	653,56	370,70	1221,01

Optælling efter skoleafdelingerne:

Grundskole	6050 elever	220 klasser
Eksamensfri mellem skole ..	892 »	36 »
Eksamens-m/lsk. og realkl.	1264 »	50 »
Hjælpeklasser	100 »	8 »
Læseklasse	38 »	3 »
Tilsammen	8344 elever	317 klasser

skolerne den 31. december 1953.

Rørkjær skole		Stormgades skole		Vestre skole		Østre skole		Tourup skole		Veldbæk skole		I alt	
Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn
4	125	3	96	3	99	4	100					34	987
4	131	4	112	4	119	4	110					40	1167
5	138	4	115	4	123	4	106	1	11			40	1130
5	121	4	99	4	104	4	105					37	984
5	135	4	103	4	91	4	107			1	16	36	945
6	155	4	103	6	145	5	116					33	837
3	91	2	49	1	26	1	28			1	19	18	469
2	54	2	39	2	49	1	23			1	27	14	348
		1	15									4	75
2	51	2	60	1	26	1	30					12	333
2	52	2	54	1	25	1	29					12	333
2	48	2	51	1	27	1	22					11	262
2	45	2	45	1	21	1	21					10	227
2	44	1	21									5	109
2	29	2	21									8	100
1	13			1	14							3	38
47	1232	39	983	33	869	34	835	1	11	3	62	317	8344

skolerne i året 1953—54.

Stormgades skole		Vestre skole		Østre skole		Tourup skole		Veldbæk skole		I alt	
pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser
31,92	95,75	32,37	97,42	25,40	101,59					29,24	994,24
28,09	112,34	29,90	119,58	27,48	109,92					29,12	1164,93
28,58	114,33	30,48	121,92	26,88	107,50	10,00	10,00			28,04	1121,50
24,92	99,66	26,06	104,25	26,06	104,25			15,33	15,33	26,59	983,82
26,02	104,07	22,19	88,75	27,36	109,42					26,20	943,15
25,71	102,83	24,43	146,58	23,05	115,25					25,15	830,00
24,75	49,50	26,42	26,42	27,42	27,42			24,92	24,92	26,05	468,85
18,88	37,75	24,30	48,59	22,58	22,58			23,33	23,33	24,08	337,08
14,25	14,25									18,52	74,08
29,92	59,83	26,17	26,17	29,83	29,83					27,79	333,50
27,59	55,17	25,25	25,25	28,42	28,42					27,78	333,34
25,50	51,00	25,50	25,50	20,83	20,83					23,52	258,67
22,34	44,67	20,33	20,33	19,92	19,92					22,42	224,18
21,00	21,00									21,58	107,92
10,38	20,75			12,39	37,17					12,33	98,67
		13,92	13,92							12,67	38,00
359,85	982,90	327,32	864,68	317,62	834,10	10,00	10,00	63,58	63,58	26,22	8311,93

Optælling efter skoleafdelingerne:

	Elev i alt	Antal klasser	Elev pr. klasse
Grundskolen	6037,72	220	27,44
Eksamensfri mellemskole	880,01	36	24,44
Eksamens-mlsk. og realkl.	1284,61	50	25,69
Hjælpeklasse	98,67	8	12,33
Læseklasse	38,00	3	12,67
Tilsammen	8339,01	317	26,31

Lærerpersonalet.

Jubilæer.

25 års ansættelse.

- 22/ 8 1953 overlærer Elise M. O. Christensen.
 1/10 1953 overlærer Gunnar Carlsen.
 21/ 4 1954 viceinspektør Hans Toft.
 4/ 6 1954 overlærer A. Riis-Antonsen.

Til- og afgang i lærerpersonalet i skoleåret 1953—54.

	Tilgang	Afgang på grund af				dødsfald
		ansættelse under an- det skolevæsen m. v.	indgåelse af ægteskab	alder	anden ansøgt afsked	
Skoleinspektører, herunder konsulent for særundervisningen						1
Viceinspektører, herunder konsulent for særundervisningen				2		
Overlærere				1		
Lærere og aspiranter	5	5				
Lærerinder og aspiranter	6	2	2		1	
Timelærere	6	1				
Timelærerinder	2		1			
Faste vikarer	3					

Læreres kursus og studierejser.

(Se endvidere Esbjerg årskursus for lærere).

Lærere: B.: Niels H. Nielsen: skoleroning, K. Bækgaard Knudsen: gymnastik, Børge H. Nielsen: kursus for ungdomsskolelærere, Henry Sørensen: kursus for lærere i den eksamensfri mellemskole. — D.: H. Schnell: kursus for lærere i den eksamensfri mellemskole, Robert Timmermann: naturhistorie. — Gb.: H. C. Larsen: musik, Bent Madsen: tegning på Statens tegnelærerkursus. — Gr.: Bent Otto Jensen og Carlo Thorstensen: metalsløjde. — J.: P. Daugaard: sløjdekursus. — R.: William Petersen: engelsk, J. Holmberg: socialpædagogisk uge. — S.: Ole Klintø: gymnastik, Leif Jensen: tyskkursus i Marburg, V. Birch: musik. — V.: R. Bebe Hansen: 1. del af ungdomsskolekursus, Hemming Mortensen: 2. del af ungdomsskolekursus, Poul Erik Petersen: Svensk begynderkursus.

Lærerinder: B.: Nanna Ovesen: engelsk, Sara Holt Jensen: gymnastik, Marie Sørensen: småbørnskursus. D.: Gudrun Krogh: fransk. — J.: Frida Kløft: kursus for børnehavelærerinder i Sverrig. — R.: Kirsten Vesterager Petersen: Hollandsk-dansk sommerskole i Holland, Annalisa Plougsgaard: Skotsk-dansk sommerskole i Danmark. Inger Hartfelt Nielsen: gymnastik. — S.: A. Rasmussen: hjælpeklassekursus, Ketty Hansen: gymnastik, G. Lerbæk Jensen: småbørnsundervisning, Kristine Hansen: Dansk-engelsk sommerskole i England. — V.: M. L. Holstebro: tysk for udlændinge i Wien, A. Kierkegaard: børnebibliotekskursus og kursus i keramik.

Årskursus på Statens lærerhøjskole.

Lærerinde Else Andreasen: dansk, svensk, religion, praktik og meto-
dik.

Møder.

Der har i skoleåret været afholdt 10 skoleinspektørmøder, 40 lærer-
rådsmøder og 35 lærermøder.

Forsømmelser.

Elevforsømmelser i skoleåret 1953—54.

	Forsømmelser i % af de skolepligtige dage				Ikendte bøder for forsøm- melser uden lovlig grund Kr.	Indkaldelser	Advarsler
	Sygdom	Anden lovlig grund	Uden lovlig grund	I alt			
Boldesager skole	4,60	0,46	0,02	5,08	0,00	1	1
Danmarksgades skole ..	4,22	0,49	0,03	4,74	0,00	1	4
Gammelby skole	3,70	0,40	0,13	4,23	6,00	7	6
Grådybskolen	4,20	0,41	0,06	4,67	2,00	6	3
Jerne skole	4,13	0,52	0,04	4,69	0,00	1	1
Rørkjær skole	4,00	0,36	0,07	4,43	9,00	8	3
Stormgades skole	4,03	0,60	0,05	4,68	0,00	1	2
Vestre skole	3,87	0,26	0,02	4,15	0,00	0	2
Østre skole	4,17	0,30	0,06	4,53	15,00	4	6
Veldbæk + Tourup ...	2,79	0,21	0,08	3,08	0,00	0	0
Alle skolerne ...	3,97	0,40	0,06	4,43	32,00	29	28

Lærerpersonalets fraværelse 1953—54.

Måned	Lærere			Lærerinder			Timer i alt	Timer pr. skole- dag
	Sygdom	Med til- ladelse	I alt	Sygdom	Med til- ladelse	I alt		
	Timer	Timer	Timer	Timer	Timer	Timer		
August	132	39	171	546	4	550	721	45
September	524	14	538	736	13	749	1287	54
Oktober	504	91	595	571	19	590	1185	56
November	364	22	386	907	15	922	1308	57
December	348	29	377	888	19	907	1284	71
Januar	435	4	439	1083	7	1090	1529	73
Februar	781	71	852	1201	22	1223	2075	94
Marts	934	92	1026	1194	70	1264	2290	100
April	597	38	635	485	20	505	1140	57
Maj	293	55	348	363	29	392	740	34
Juni	170	43	213	244		244	457	29
I alt ...	5082	498	5580	8218	218	8436	14016	66

I anledning af årskursus på Statens lærerhøjskole læstes for lærer-
inde frk. Else Andreasen 1332 timer.

For lærere og lærerinder, der var beskæftiget på skolevæsenets svagbørnskolonier blev der læst 1829 timer. Lærer Bent Madsen havde vikar i 226 timer på grund af sløjdkursus.

Endvidere læstes der for forskellige lærere og lærerinder i anledning af korte kursus 536 timer.

Prøver og eksaminer.

Optagelsesprøven til eksamensmellemskolen 1954.

Til optagelsesprøven var anmeldt 534 elever af hvilke 386 eller 72,28 % blev optaget.

149 elever optoges efter skriftlig prøve alene, og 237 elever efter både skriftlig og mundtlig prøve. Af de optagne børn kom 27 fra 4. klasse, 21 fra I. f. klasse, og resten kom fra 5. klasse eller 39,71 % af alle børn på dette klassetrin.

Eleverne fordeltes i 13 klasser på følgende måde: 1 klasse med 31 elever på Boldesager skole, 2 klasser med 60 elever på Danmarksgades skole, 1 klasse med 30 elever på Gammelby skole, 2 klasser med 61 elever på Grådybskolen, 1 klasse med 32 elever på Jerne skole, 2 klasser med 60 elever på Rørkjær skole, 2 klasser med 56 elever på Stormgades skole, 1 klasse med 29 elever på Vestre skole, 1 klasse med 32 elever på Østre skole.

Årsprøve.

Skriftlig årsprøve afholdtes i henhold til vedtagne retningslinier i dagene 10., 11., 12. og 14. juni. Der prøvedes i følgende discipliner: diktat, genfortælling, spørgestil, fristil, referatstil, billedstil, regning og matematik.

Mundtlig årsprøve afholdtes som forældredage den 22. og 23. juni.

Der var lagt et særligt skema for forældredagene, således at 1.—4. klasse havde 2 timer, de øvrige klasser 3 timer.

På alle skoler var der arrangeret udstillinger af elevernes arbejder i sløjd, håndgerning, tegning m. v., og forældrene fik lejlighed til at tale med lærerne efter timerne.

Som i de tidligere år arbejdede skolerne sammen to og to, således at lærerne gensidigt overværede timer ved den samarbejdende skole.

Optagelse i Esbjerg statsskole.

Elever, der ønskede optagelse i statsskolens mellemskole eller gymnasium, underkastedes prøver foranstaltet af statsskolen. Der blev prøvet 40 elever til 1.x og 24 elever til I G. Heraf blev optaget henholdsvis 28 og 17.

Præliminærkursus —

ekstraordinære eksamensmellemskoleklasser.

Man har erkendt, at det gennem en årrække opretholdt præliminærkursus under det kommunale skolevæsen ikke svarede til de forventninger, man ved starten nærrede til det.

Da der derfor ved kongelig anordning af 11. september 1952 om optagelsesprøve til eksamensmellemskolen ved statens og de kommunale skoler i Københavns, Frederiksberg og Gentofte kommuner blev åbnet

adgang til, at egnede elever efter nærmere givne bestemmelser i disse kommuner kunne overgå fra 3. eksamensfri klasse til særlige III. eksamensmellemskoleklasser med eksamen efter to års forløb og derefter adgangsmulighed til den normale et-årige realklasse, fandt man, at en sådan ordning var mere hensigtsmæssig end præliminærkursus, hvorfor man søgte og opnåede undervisningsministeriets tilladelse til oprettelse af eksamensmellemskoleklasser ved Esbjerg kommunale skolevæsen i overensstemmelse med de i forannævnte anordning indeholdte regler.

Ved skoleårets begyndelse oprettedes en sådan særlig mellemskoleklasse, og samtidig ophørte ordningen med præliminærkursus.

(Se også side 16 og 17.)

Understøttelser.

Elevunderstøttelser.

Kommunens tilskud 60.000,00 kr., blev fordelt i portioner på 175,00 kr. og 200,00 kr. Følgende antal elever på de forskellige klassetrin modtog tilskud: 44 i realklassen, 110 i IV.x, 84 i III.x, 1 i II.x, 36 i III.f og 4 i II.f.

Ribe amts skolefond understøttede som tidligere år et antal elever i mellem- og realskolen.

Tilskud til læreres deltagelse i kursus.

55 lærere og lærerinder modtog tilskud fra kommunen til delvis dækning af udgifter ved deltagelse i feriekursus, studierejser m. v. Der udbetaltes i alt 7.706,65 kr.

Udvekslingsrejser.

Eskilstuna—Esbjerg 1954.

(Ved lærer Anders Dalgaard).

I tiden fra 23. juni til 30. juni havde Esbjerg skolevæsen nordisk besøg, idet både et norsk og et svensk udvekslingshold gæstede os. Vi havde forskellige fællesarrangementer, som hr. Carlsen har omtalt i sin beretning om turen til Stavanger.

Onsdag d. 30. juni om morgenen samledes mit hold på banegården for at rejse til Eskilstuna sammen med vore svenske venner, som vi allerede kendte godt efter en uges samvær her. Togrejsen til København gav os alle et indtryk af dansk landskabs natur. På Storebælt oplevede vi solformørkelsen, som var total over visse dele af Sverige. I København startede vi med en bustur, som »Selandia« havde tilrettelagt. Grundtvigskirken imponerede svenskerne mest. Aftensmaden var bestilt på KFUK. Aftenen tilbragte vi naturligvis i Tivoli. Af hensyn til den kommende dags strabadser gik vi allerede kl. 22 til Kristeligt Gæstehjem, hvor der i forvejen var bestilt værelser.

Efter morgenkaffen tog vi fra banegården toget til Frihavnen, og efter en herlig sejltur i pragtfuld vejr gik vi i land i Malmø, hvor vi straks stiftede bekendtskab med rigtig svensk »smörgås«. Efter en lille

Mellemskole-

Danmarksgades skole:	Til mellemskoleeksamen indstilledes fra	3 klasser	.....
Jerne skole:	„ „ „ „	1 klasse	.....
Rørkjær skole:	„ „ „ „	2 klasser	.....
Stormgades skole:	„ „ „ „	2 klasser	.....
Vestre skole:	„ „ „ „	1 klasse	.....
Østre skole:	„ „ „ „	1 klasse	.....
Til mellemskoleeksamen indstilledes fra		10 klasser	.....

Ændringer pr.

<i>Danmarksgades skole:</i>	Optaget den 1. august 1950	83 elever	
	tilgang fra andre kommuner	2 „	
			85 elever
	afgang til andre kommuner	3 elever eller 3,5%	
	„ „ „ skoler i byen	2 „ „ 2,4%	
	„ ved underv.-pl. ophør	18 „ „ 21,2%	
	samlet afgang	27,1% =	23 elever
<i>Jerne skole:</i>	Optaget den 1. august 1950	30 elever	
	tilgang fra andre skoler i byen	2 „	
			32 elever
	afgang til andre skoler i byen	1 elev eller 3,13%	
	„ ved underv.-pl. ophør	1 „ „ 3,13%	
	samlet afgang	6,25% =	2 elever
<i>Rørkjær skole:</i>	Optaget den 1. august 1950	55 elever	
	tilgang fra andre kommuner	5 „	
			60 elever
	afgang til andre kommuner	2 elever eller 3,6%	
	„ ved underv.-pl. ophør	15 „ „ 27,2%	
	samlet afgang	30,8% =	17 elever
<i>Stormgades skole:</i>	Optaget den 1. august 1950	58 elever	
	tilgang fra andre kommuner	1 elev	
			59 elever
	afgang til andre kommuner	2 elever eller 3,38%	
	„ „ „ skoler i byen	1 elev „ 1,69%	
	„ „ statsskolen	1 „ „ 1,69%	
	„ ved underv.-pl. ophør	11 elever „ 18,67%	
	samlet afgang	25,43% =	15 elever
<i>Vestre skole:</i>	Optaget den 1. august 1950	29 elever	
	tilgang fra andre kommuner	2 „	
			31 elever
	afgang til andre kommuner	3 elever eller 9,7%	
	„ „ „ af skolens kls.	1 elev „ 3,2%	
	„ ved underv.-pl. ophør	8 elever „ 25,8%	
	samlet afgang	38,7% =	12 elever
<i>Østre skole:</i>	Optaget den 1. august 1950	31 elever	
	tilgang fra andre kommuner	1 elev	
			32 elever
	afgang ved underv.-pl. ophør	13 elever eller 41%	
	samlet afgang	41% =	13 elever

<i>Danmarksgades skole:</i>	Til realeksamen indstilledes fra	2 klasser	.....
<i>Rørkjær skole:</i>	„ „ „ „	2 „	.....
<i>Stormgades skole:</i>	„ „ „ „	1 klasse	.....
Til realeksamen indstilledes fra		5 klasser	.....

<i>Danmarksgades skole:</i>	Klasserne oprettedes med	43 elever.	Af	83 (D+Ø) elever, der
<i>Rørkjær skole:</i>	„ „ „ „	44 „	„	73 (D+J+Ø) „ „
<i>Stormgades skole:</i>	Klassen „ „ „	21 „	„	46 „ „
Klasserne oprettedes med		108 elever	Af	202 elever, der

<i>Danmarksgades skole:</i>	Censuren ved mellem- og realeksamen i	1954	blev varetaget af
<i>Jerne skole:</i>	„ „ „ „	1954	„ „ „
<i>Rørkjær skole:</i>	„ „ „ „	1954	„ „ „
<i>Stormgades skole:</i>	„ „ „ „	1954	„ „ „
<i>Vestre skole:</i>	„ „ „ „	1954	„ „ „
<i>Østre skole:</i>	„ „ „ „	1954	„ „ „

eksamen 1954.

62 elever, 29 drenge og 33 piger, som alle bestod	gennemsnit	13,57
30 " 13 " " 17 " " " "	"	13,66
43 " 17 " " 26 " " " "	"	13,55
44 " 24 " " 20 " " " "	"	13,62
19 " 10 " " 9 " " " "	"	13,62
19 " 7 " " 12 " " " "	"	13,78

217 elever, 100 drenge og 117 piger, som alle bestod.

1. august 1950.

Rest 72,9% eller 62 elever.

Rest 93,75% eller 30 elever.

Rest 69,2% eller 43 elever.

Rest 74,57% eller 44 elever.

Rest 61,3% eller 19 elever.

Rest 59% eller 19 elever.

Rest 71,8% eller 217 elever.

41 elever, 17 drenge og 24 piger, som alle bestod	gennemsnitskarakter	13,76
44 " 23 " " 21 " " " "	"	13,45
21 " 8 " " 13 " " " "	"	13,66

106 elever, 48 drenge og 58 piger, som alle bestod.

tog mellemskoleeksamen i 1953 tog 41 eller 49,40% realeksamen i 1954.

" " " 1953 " 44 " 60,27% " " 1954.

" " " 1953 " 21 " 45,65% " " 1954.

tog mellemskoleeksamen i 1953 tog 106 eller 52,47% realeksamen i 1954.

43 censorer, 16 beskikket af undervisningsministeriet, 27 indbudt, heraf 22 fra Esbjerg.

11 " 3 " " " " 8 " " 8 " "
38 " 8 " " " " 30 " " 29 " "
21 " 4 " " " " 17 " " 12 " "
10 " 4 " " " " 6 " " 6 " "
12 " 3 " " " " 9 " " 9 " "

rundtur i byen startede vi på den lange togrejse. Vi havde heldigvis pladsbilletter. Børnene var begejstrede for den iøjnefaldende renlighed, man møder i de svenske tog; men de har jo heller ikke damp som drivkraft. Rejsen gennem Sverige var i sig selv en oplevelse. Lederen af det svenske hold, lektor Trovallius, fortalte mange interessante ting om de forskellige landskabstyper. Ved 21-tiden nåede vi Eskilstuna, hvor overlærer Oscar Solgren på folkskoleinspektör Fahlanders vegne bød velkommen.

Dagen efter hilste vi på det norske og finske hold. Vi blev vist rundt i byen og endte i »Folkets Park«, hvor der blev opført teater for os.

Week-end'en var reserveret hjemmene. Lederne var inviteret på biltur. Vi besøgte bl. a. Strängnäs domkirke og Gripsholm slot. Udflugten sluttede med frokost på et hyggeligt hotel i Mariefred. Om aftenen var vi gæster ved en ballet, opført af det kongelige fra Stockholm.

Om søndagen var lederne byens gæster ved en lunch på Kvicksund hotel. Derefter gik turen videre til Sundbyholm slot, som Eskilstuna kommune har købt.

Mandag bød på en heldagstur til Stockholm. Her så vi bl. a. Stadshuset, Kungl. Slott og Rigsdagen. En sejltur mellem skærgårdene og et besøg på Skansen dannede afslutningen på denne udflugt, der vel nok var oplevelsernes højdepunkt.

Endnu en bustur ventede os. Om onsdagen besøgte vi herregården »Julita«, der nu er museum. Her fandtes i ældre tid et kloster.

Samme aften var der afskedssammenkomst på en af skolerne. Her var en del forældre til stede. Eleverne fra de forskellige lande underholdt, lederne takkede for den store gæstfrihed, der havde mødt os overalt. Byrådet overrakte afskedsgaver til lederne, og den hyggelige nordiske aften sluttede med afsyngelsen af de nordiske landes nationalsange.

Her er kun kort fortalt om den officielle del af turen. I min takketale ved afslutningen understregede jeg bl. a. betydningen af, at danske skolebørn i en uges tid har lejlighed til at bo i et svensk hjem som en del af familien. Et sådant ophold kræver imidlertid både modenhed og gode iagttagelsesevner samt helst vilje til at spinde videre på de tråde, der ved besøget blev knyttet mellem vore to venskabsbyer.

Stavanger—Esbjerg 1954.

(Ved viceinspektør G. Carlsen).

Udvekslingsholdene fra både Eskilstuna og Stavanger ankom til Esbjerg d. 23. juni og blev på banegården modtaget af udvekslingslederne ved en kop te i banegårdsrestauranten, hvorefter indkvarteringen fandt sted hos de udtagne Esbjergelever. Under opholdet i Esbjerg til den 30. juni arrangeredes forskellige ture for alle 40 elever med rejseledere, ligesom vore gæster deltog i de forskellige skolers afslutninger den 23. og 24. juni. Turen til Fanø d. 25. juni var ikke begunstiget af godt vejr, men et behageligt ophold på feriekolonien i Sønderho til slut rystede deltagerne sammen til en stor familie. Den 26. og 27. var viet hjemlivet. Den 28. juni foretoges en heldagstur til Ribe—Askov—Lillebæltsbroen i bus. Vejret var nogenlunde, og gæsterne fik et godt indtryk også af den østjyske natur. Den 29. holdtes afslutningsfest på Grundtvigs hus, hvor Foreningen »Norden« var vært ved en kop chokolade. »Nordens« formand, hr. kontorbestyrer Philipsen talte om det arbejde, der gøres af

foreningen, ligesom hr. skoledirektør N. P. Andersen og rejselederne havde ordet, hvorefter der dansedes til kl. 12.

Onsdag d. 30. juni fandt så afrejsen sted, både til Eskilstuna og Stavanger. Rejsen og opholdet i Stavanger var en stor oplevelse for os Esbjergfolk. Overfarten til Kristianssand var dog ikke behagelig. Søsygen krævede sine ofre, men med fast grund under fødderne igen steg humøret. Rejsen med den imponerende Sørlandsbane bragte os sent om aftenen til Stavanger, hvor vore værter i den følgende uge på enhver måde

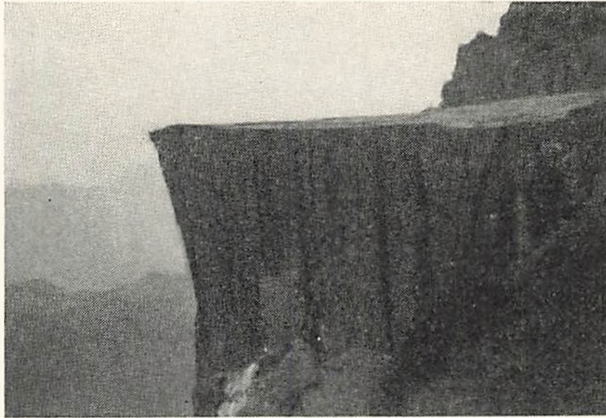
På »Prekestolen«

Lærer Stensland med to elever på kanten af afgrunden.

søgte at give os et indtryk af norsk byliv, natur og ikke mindst, gæstfrihed.

Om formiddagen d. 2. juli blev vi budt velkommen ved en frokost på hotel »Atlantic« af skolestyrets formand, hr. direktør Corneliussen og skoleinspektør L. Beite. Derefter besøgte domkirken, og man vandrede rundt i den gamle bydel, der med sine træhuse, snævre og stejle gader og stræder, sammentrængte trafik og myldrende liv på os Esbjergfolk virkede meget fremmedartet og interessant. Den 4. juli gik turen med skib til Haugesund, der havde jubilæumsudstilling. Den 3 timer lange sejltur og besøget i byen og på udstillingen var en stor succes. Næste dag var vi på udflugt til Sola flyveplads, hvis stærke jetjager-aktivitet imponerede, især drengene. Den 6. juli drog vi af sted ind i Lysefjorden med en marinekutter, og denne tur blev en enestående oplevelse af norsk fjeldnatur, som vi kom i nærmeste berøring med under mange timers gang eller rettere »kravling«. Vi blev sat af ved foden af et tilsyneladende lodret fjeld, som dog viste sig farbart, når man tog hænderne til hjælp, og efter 20 min.s masen opad så vi fra stor højde ned på vores kutter, der som et lille vandinsekt styrede længere ind i Lysefjorden. Efter at have krydset højderyggen holdt vi, ikke så lidt forpustede, rast ved en fjeldsø, og en noget astmatisk motorbåd sejlede os over til Stavanger turistforenings »hytte«, hvorfra vi kort efter startede mod »Prekestolen«. Vandringsen dertil tog pusten fra os, regnvejr gjorde ikke »kravlingen« lettere, men på godt 2 timer nåede vi frem til det store gys: liggende på maven at kunne kikke ud over kanten af en afgrund 600 m lodret ned til Lysefjordens vandoverflade. Da vi skulle forlade dette for en slettebo noget foruroligere sted, indhylledes vi pludselig af en sky, så vi kun kunne se et par meter frem for os. Bevidstheden om

den nære afgrund gjorde det ikke vanskelig for vor fører og vært, hr. lærer Stensland, at få sin ordre efterkommet om at blive stående bomstille, til tågen nogle minutter efter heldigvis lettede. Pjaskgennemblødte kom vi efter 5 timers strabadser tilbage til »hytten«, hvor vi snart kom til hægterne igen ved et dampende middagsbord, og i noget derangeret påklædning havde vi en hyggelig aften ved den flammende pejs med sang, musik og skæmt. Om natten fik vi så i tilgift to jordrystelser, så ruderne klirrede, og tandglassene dansede; i aviserne næste dag kun-

•Prekestolen« set fra stien, der fører hen til platformen.

ne vi læse, at jordskælvets centrum var lokaliseret til 300 km vest for Bergen og var det kraftigste i mands minde. »Jo, kom til Norge, mi far!« Næste morgen genså vi efter en nedtur, der forekom os den rene promenadevandring, vor kære marinekutter, som i løbet af formiddagen bragte os sikkert tilbage til kajen i Stavanger.

Næste dag rejste vi hjem, rige på indtryk og efterladende værter, som vi var kommet til at kende og holde af, og har denne følelse været gensidig, er der vel opnået det, der er den egentlige hensigt med disse udvekslingsrejser.

Om gensidigheden vidner følgende citat fra Esbjergpressen 13. juli 1954:

»Fra Stavanger har vi modtaget denne buket roser:

Sent om kvelden den 23. juni steg en flok norske gutter og piker med deres ledere av toget på Esbjerg banegård. Vi fikk en slik hjertelig mottagelse, at vi med en gang følte oss mellom venner. I syv dager hadde vi den glede å være gjester i Deres by. La det med en gang sies: Vårt inntrykk av Danmark er dette: Smilende og vennlig, både naturen og menneskene. Det gjelder i særlig grad Esbjerg. Vi vil gjerne gi byen og menneskene der noen »blomster«, og nevner i fleng: Høflige og hjelpsomme barn, rene og fine gater, god trafikkultur, et ønskested for turister. En hjertelig takk, særlig til skolens folk, for oppriktig vennskap og enestående gjestfrihet mot Deres gjester fra vennsbyen Stavanger!

Stavanger, 11. juli 1954.

Lærer Stensland, leder for Utvekslingseleverne.

Børneudveksling med Holland.

Landsforeningen »Round Table Danmark« har allerede gennem nogle år forestået en privat børneudveksling med England, og ønskede i år at udvide arrangementet til også at omfatte Holland.

Begyndervanskeligheder gjorde, at der først ret sent kom gang i arbejdet; så sent, at landsforeningens herværende afdeling »Round Table Nr. 3, Esbjerg« for at fremme arbejdet med at finde deltagere her i byen til denne børneudveksling fandt det nødvendigt at forsøge en direkte henvendelse til større kredse gennem det kommunale skolevæsen.

Det skal siges, at skoledirektør N. P. Andersen straks stillede sig yderst velvilligt og gik ind for tanken uden tøven. Gennem skoleinspektørerne blev der givet meddelelse til alle kommuneskolernes børn i alderen 13—17 år om udvekslingen.

Der meldte sig, som det var at vente, flere til denne både gode og billige form for udenlandsrejse end man kunne sende af sted, idet Esbjerg ikke kunne få tildelt mere end 5 pladser i den samlede udveksling. Nogle måtte derfor blive skuffede, men 5 heldige fik sidst i juni besked om at gøre sig klar til afrejse.

Den 7. juli drog så disse 5 af sted med toget til Holland sammen med 10 kammerater fra andre dele af landet for i 14 dage at være gæster i private hollandske hjem, hvor der var nogenlunde jævnaldrende børn. Efter den oprindelige plan skulle udvekslingen være gensidig, således at et tilsvarende antal hollandske børn, fortrinsvis fra de hjem, hvor de danske børn havde boet, i de næste 14 dage skulle være gæster i de danske børns hjem, men denne side af arrangementet gennemførtes desværre kun delvis fra hollandsk side, i det der kun kom ialt 5 børn her til landet, deraf 2 til Esbjerg.

Om børnenes oplevelser i Holland har de pågældende selv fortalt i rejseberetninger, der her bringes i uddrag. Gennem alle beretningerne går det som en ledetråd, hvilken storslået gæstfrihed der er vist de danske børn fra de hollandske værtsfolks side, en gæstfrihed, som danskere i almindelighed kan vente at møde overalt i Holland.

Inge Henriksen og Lene Nielsen boede begge i Nijmegen, en by i det østlige Holland ved floden Waal. Inge skriver om ankomsten og om udflugterne:

»Vi ankom til Amersfoort om aftenen kl. 22,30, hvor vi alle stod af toget og tog videre med bil. Vi blev budt ned på et hotel, hvor de hollandske R. T. folk bød os velkommen.

Derefter kørte vi til Nijmegen, hvor jeg og min skolekammerat Lene skulle bo. Vi ankom dertil ved 12-tiden, hvor mine værtsfolk var oppe for at tage imod mig.

Lene og jeg var sammen på næsten alle turene, vi foretog.

En formiddag var vi ude på deres tennisbaner og deres svømmebassiner, som lå tæt ved. Der var virkelig flot.

En søndag var vi i Nationalparken, som var meget skøn.

En anden dag var vi i Amsterdam. Vi var på Nationalmuseet, hvor direktøren, som også var R. T. mand, viste os rundt. Vi var også på rundtur i kanalerne med nogle turistbåde, som sejlede i fast rute rundt. Vi så omtrent hele Amsterdam på den måde. Det er en gammel men smuk by.

Et stykke nord for Arnhem ligger frilandsmuseet, som var meget interessant at se med de gamle huse og klædedragter. Arnhem var også

en dejlig by, selv om jeg syntes, at der ikke var nogen der kunne måle sig med Nijmegen, som var lidt større end Århus.

Alle vegne hvor vi kom, blev der spurgt, om vi var englændere. Når de hørte, vi var danskere, var der ingen grænser for hvad de vilde gøre for os«.

Lene skriver om sine værter og om afskeden og hjemturen:

»Det var flinke mennesker jeg kom til at bo hos, de havde 4 piger, den ældste var 14 år. Jeg talte engelsk dernede, det gik fint.

Overalt hvor vi kom, blev vi modtaget pænt, hollænderne er flinke mennesker. Så kom den dag, da vi skulle hjem, det var jeg ked af, for jeg var kommet til at holde af hollænderne. I Deventer kom de hollandske piger og drenge, som skulle med os til Danmark. Den pige, der skulle bo hos mig i 14 dage, hed Marjolein og var fra Leeuwarden. Vi talte engelsk sammen, så det gik fint. Resten af turen havde vi det hyggeligt sammen, og da klokken var ca. 9 om aftenen, var vi i Fredericia. Der blev vi modtaget af medlemmerne fra Round Table. Hollænderne blev budt velkommen, og vi tog afsked med vore rejsekammerater, derpå blev vi 7 kørt til Esbjerg. Klokken var ca. 10, da vi var der. Det havde været en strålende tur, men det var alligevel dejligt at komme hjem igen«.

Erik Lund og Preben Thomsen fik begge ophold i Apeldoorn, en by i Midt-Holland øst for Zuider-søen. Preben skriver om sit ophold bl. a.:

»Da vi kom til Deventer, der er en by i Holland, blev jeg og min kammerat sat af, der kom en vogn fra Apeldoorn og hentede os. Den første uge boede jeg hos en kontormand; han havde to sønner, der begge talte engelsk. Den anden uge flyttede min kammerat og jeg sammen hos en læge. Han tog os med på ture til Arnhem, Urkland og Amsterdam og Marken. Den tur, vi oplevede mest på, var turen til Amsterdam og Marken. På Marken var vi inde i et gammelt hus og fik forklaret, hvorledes de forskellige ting brugtes. I Amsterdam var vi på rundfart og vi så de de gamle millionærhuse, Rembrandts grav og Amsterdams mindste hus. Onsdagen efter turen til Amsterdam rejste vi hjem. Det var en dejlig tur, og jeg vil anbefale andre at melde sig til sådanne ture«. Og Erik har i sin beretning et par karakteristiske iagttagelser:

»En af de ting, der gjorde stærkest indtryk på mig, var den ualmindelig store gæstfrihed, jeg mødte. Så snart en fremmed kommer ind til en hollandsk familie, betragter de den fremmede som et familiemedlem.

Jeg fik også et godt bevis på den renlighed, som hollænderne er så berømte for, da jeg et par steder så, at de vaskede husene udvendigt.

Selve det hollandske folk ligner meget det danske, både i deres reaktion og handlemåde«.

Endelig en række typiske småoplevelser, taget fra den lange og meget udførlige rejseberetning, som Else Hansen, der boede i Rotterdams forstad Schiedam, har skrevet:

»Vi måtte vente en halv time på toget, og da det endelig kom, skyndte vi os ind i kupeerne, der var reserveret til os. Til at begynde med var vi stille og generte, for vi kendte jo ikke hinanden, men efterhånden som toget brusede ned gennem Sønderjylland, gik genertheden af os, og vi snakkede snart livligt sammen.

Hvilken banegård de har i Bremen, den er hel bombet. Tagene over perronerne var kun jerngitter, og af pakhusene langs jernbanelinien var der kun ruinerne tilbage. Det var skrækkeligt at se på. Gennem den tysk-hollandske grænse gik alt glat, og i kupéen, hvor en pige, Annelise og jeg sad, kom vi til at tale med et amerikansk lærerægtepar, som havde holdt ferie i Danmark. Han syntes, at »En lille pige i flade sko« var vældig god, og han havde købt den for at spille den for sine amerikanske elever. Han var ked af, at han skulle hjem, for han holdt meget af Danmark, især føden og frem for alt leverpostej. Annelise havde kun lært engelsk i et år, så hun kunne ikke sige ret meget, og hun havde en engelsk rejsehåndbog med, de lo meget af den, men sagde, at den ville hjælpe hende. De sagde, at jeg nok skulle klare mig, det var jeg glad for at høre. Jeg talte også meget langsomt og var bange for at lave bommerter. Så skulle de have hørt den måde, jeg talte engelsk på, efter at jeg ikke havde talt et dansk ord i 14 dage, da snakkede jeg engelsk, som om jeg aldrig havde bestilt andet, og det gik hurtigt. Gennem den tysk-hollandske grænse gik alt vel, og det varede ikke længe, før vi var i Utrecht, og der stod de allesammen af, og en mand (jeg fik ikke fat på hans navn) kom ind i toget for at følge mig til Schiedam. Den amerikanske lærerfrue gik ud på gangen, hvor han stod, og forvissede sig om, manden var til at stole på, og hun kom ind og sagde, at manden var o'kay.

I Rotterdam nord skiftede vi til S-tog, efter at amerikanerne havde ønsket en god ferie. Vi stod af i Rotterdam centrum og tog sporvognen til Schiedam, hvor jeg skulle bo hos Drost, Plein Eendragt 7 b. Schiedam er en forstad til Rotterdam og har nu 80.000 indbyggere.

Ved 12-tiden kom jeg hos familien Drost, og efter at vi havde snakket lidt, gik jeg, godt træt, som jeg var, i seng. Pigen her hedder Hendrikje, men bliver kaldt Henny. Hun vækkede mig næste morgen ved nitiden. Henny er 19 år.

Ved syvtiden spiste vi til aften; først fik vi pumpeknæk, jeg havde nær aldrig fået det ned, så franskbrød med ost og med noget, som smagte ligesom vores sirupskage. Her spiser de aldrig smør, kun margarine. Så spiste vi noget lysebrunt tørt brød med rosiner i, så rabarbervælling fra middag og til sidst beskøjter og et glas varmt mælk. Beskøjter er ligesom vores krydder, men meget tyndere, og så smelter de helt på tungen. De tre gange vi får mad om dagen, beder vi bordbøn. Bagefter fik vi te inde i den anden stue.

Jeg stod op ved nitiden, og efter at vi havde spist, tog vi sporvognen til Rotterdam. Byens centrum blev helt jævnet med jorden under krigen, men nu er det hele bygget op igen. Der ligger moderne kontorer og butikker, der fylder hele huse, og forretningerne har lige fra a til z. Der var rullende trapper fra sal til sal, og man kunne komme ned med elevator. Alle varerne var udstillede, og man kunne gå og rode i det, som man ville.

I stuen står der bordet med fire gammeldags og tunge stole. Et sort klaver, som Henny spiller på, et chatol og en skænk. Mellem de to stuer er der portiere, og på hver sin side 2 skabe. Hver lejlighed har to stuer, hvor små de så end er, med de 2 skabe. I den pæne stue er der også 2

skabe. Møblerne, der er lysegrå plyds med blomstrede hynder, et tebord på fire hjul ved siden af fru Drosts stol, og et rundt bord mellem de to lænestole. En vældig flot teaktræs dragkiste fra Indien, den er udsåret og er vældig flot, står midt i spisesluen. Teen og kaffen bliver ikke lavet i køkkenet som hos os, men fru Drost laver den inde ved tebordet, hvor der også står en rustfri stål- og elektrisk varmeplade. Kl. 18,30 spiste vi til aften og klædte os om for at gå til Rotterdam til Hennys tante og onkel. Her har alle familier deres egen indgang, selv om man bor øverst oppe. De boede helt oppe på 4. sal, og den tæppebelagte trappe snoede sig op over alle de tre andre trapper.

På vejen derud sad jeg bag på Kees' cykle, det er nemlig lovligt her, og på knallerter må der også sidde en bagpå. På rullestole og to-hjulede mælkevoogne har de motorer. Jeg så en cykle med en hel familie på, faderen på sadlen, moderen bagpå og barnet på stangen. Det er utroligt, at de må det. På vejen hjem sad jeg bagpå Leen. Åh, hvor var jeg øm bagi, noget af vejen kørte vi nemlig på brøsten. Jeg kunne da godt selv have cyklet, for Henny har to cykler, og den gamle er ligesom dem hjemme, men det måtte jeg ikke for fru Drost.

De spørger mig tit allesammen, hvad forskellige ord hedder på dansk, og det er helt umuligt for dem at sige knallert og København.

I dag skulle vi til Delft og Haag, og vejret er heldigvis nogenlunde, men ikke så godt, at vi kan tage til Scheveningen og bade. Delft er en meget gammel by med en mængde kanaler, og til fodgængerne mange små broer med elektriske pærer, som der er lys i om aftenen, pærerne sidder på brobuerne. Langs kanalen står der to rækker kastanjetræer, en på hver side, og på hver side ligger kørebaner. Lidt oven for vandet hænger der grønne blomsterkasser fulde af forskellige slags blomster. Vi var inde i en kirke, hvor de sagde, at Wilhelm af Oranien var blevet myrdet. Jeg ved ikke, hvem der har ret, hollænderne eller de, som skriver historiebøger, for der står der, at han blev myrdet på taget af sit hus af en katolsk snigskytte. Kirken blev bygget fra 1430—80; den har ligesom alle de andre kirker, der har Calvin's og Zwingli's lære, de nøgne hvidkalkede vægge og de mange store vinduer, her var der blå gardiner og intet alter, heller ingen prædikestol, men kun et langt bord, hvorpå der ligger en vældig gammel bibel med tykt bind og messingbeslag. I stengulvet var der hugget billeder ud, og nedenunder var der latinske indskrifter.

En dag spurgte de mig om jeg kunne lide sild, for så skulle vi have det til middag. Jeg kan lide det, men de ville alligevel vise mig dem, og jeg sagde stadigvæk ja. Så kom vi til frokost og sildene kom ind, og de var stadigvæk rå, sådan spiser de dem; det kunne jeg ligegodt ikke have. De flår dem og skærer hovedet af dem, men benene og halen tager de ikke ud, og så skyller de dem ikke engang, og man siger, at hollænderne er de propreste folk i hele verden.

Efter at vi havde spist, gik Henny og jeg på marked, der er i en bestemt gade hver fredag. I den ene side af gaden kan man købe fødeva-

Luciafest og julespil horer med til det organiserede skoleliv.

Fra orientering til emnebøger.

rer, og i den anden tøj. Teltene står i rendestenen og ud på gaden, så vi kan gå på fortovet og se det hele. Der kunne man købe lige fra a til z, og det var sjovt at gå rundt og se og høre, hvordan fiskekællingerne priste deres fisk o. s. v., man kunne nemt få en hel dag til at gå med at kigge på alt, hvad der foregik. Flere steder stod der en eller anden og demonstrerede nye ting, een et hovedpinepulver, en anden en bøjle til at lave hatte på, og så stod de og skreg sig hæse. Konen med hattene lavede hatte hele tiden og satte dem på hovedet af sig selv og brugte et hårnnet som slør, jo, hun var god. I en bod var der hatte til 98 cent, og der var en råben og en skrigen af de mest energiske kvindemennesker, de hev simpelthen hattene ud af hænderne på hinanden og satte dem på hovedet, rettede på dem, så sig i et af de mange små barberspejle, som hang på rad foran teltet, hev den hen ad disken, hvor en anden faldt over den og hev så en ny fra en anden een, jo, der var liv og glade dage.

Regnen siler endnu ned, men jeg fandt den danske radio, og der er »Gøglervognen«, så på den måde gik aftenen. Fru Drøst havde været i byen og kom hjem kl. 21,45, og da skulle vi alle absolut i seng. Jeg var ellers godt gal, for jeg ville gerne have hørt revyen færdig, men det nytter jo ikke, jeg skal jo høre efter fru Drøst, så længe jeg er her.

Ja, nu har jeg været her i 14 dage, og de gik hurtigt. Vi var oppe ved 5,30-tiden og kl. 6,30 går sporvognen til Rotterdam-Nord, d. v. s. vi skal først skifte i centrum. Toget går kl. 7,38. I Amersfoort vil de andre komme ind i toget. Vi satte os for, let at få fat i de andre, i den kupe ved siden af de reserverede til os. Der skal kun 5 hollændere med til Danmark, så jeg får ingen med hjem, for Henny skal til Vordingborg og bo. Det var dejligt at tale dansk igen, men jeg kan ikke lade være med at sige »yes« og »no« i stedet for ja og nej, og selv »what do you say«, sagde jeg til far og mor om aftenen. Alle de andre havde boet flere i samme by og var kommet sammen hver dag, så de havde ingen vanskeligheder.

Vi havde alle travlt med at fortælle hinanden, hvad vi havde oplevet, og der var ingen som havde været i kirke. Jeg spurgte Henny, om hun ikke havde været ked af at få en, som kun var 15 år, når hun selv var 19, men hun sagde, at de piger hun har set og talt med fra Danmark, var langt mere udviklede end de hollandske, og jeg giver hende ret. Vi var på Fredericia banegård ved 19,30-tiden, og der måtte vi alle tage afsked med hinanden, og Henny lovede at skrive til mig, når hun kom hjem. Der var 2 biler fra Esbjerg til at hente os, og nogle repræsentanter fra »Round Table« i Esbjerg var også med. På vejen hjem kørte vi ned under Lillebæltsbroen, for der ser den størst ud fra. Derpå kørte vi op på den for at de kunne se de bakkede frodige landskaber og de dejlige skove. Nå, endelig var vi hjemme igen, det var dejligt. Vi havde alle sådan savnet det danske rugbrød. Det var turen til Holland, som jeg aldrig vil glemme.

Også for os arrangører har det været en oplevelse at have med denne børneudveksling at gøre, fordi vi syntes, at vi kunne se et resultat af anstrengelserne deri, at der hos deltagerne i udvekslingen skabtes grundlaget for større international forståelse. Til fremme af denne forståelse mener vi ikke, at nogen anstrengelse kan være for stor, sådan som den internationale situation er i dag.

Fritidsbeskæftigelse.

1. Esbjerg kommunale skolevæsens fritidsvirksomhed.

(1. oktober 1953—30. september 1954).

Der har under fritidsvirksomheden været følgende discipliner igang: Skolehave, skoleroning, skolesvømning, atletik, gymnastik, hobbyvirksomhed, småsløjd, sløjd, håndarbejde, keramik, tegning, skak, skoleteater, sang og musik, folkedans, fritidsklub og erhvervsvejledning.

I alt har der under fritidsvirksomheden deltaget 4617 børn (herunder på svømmeholdene 1839 børn) fordelt på 302 hold (heraf svømning 145 hold). Flere af børnene har dog været beskæftiget på mere end et hold.

Efter krav fra overinspektionen for børneforsorgen betaler hver af deltagerne et kontingent svarende til et beløb på 1 kr. pr. måned. De i årsberetningen for skoleåret 1952—53 anførte regler for kontingentets beregning og opkrævning har også været gældende for den her omhandlede periode.

Elevernes kontingentindbetalinger har for perioden andraget et beløb på 7704,50 kr., og der er efter de, også sidste år gældende regler, ydet 217 elever fra økonomisk vanskeligt stillede hjem fritagelse for kontingentbetaling.

Nedenfor redegøres specielt for enkelte grene af virksomheden.

Skolehaverne 1954.

(Ved overlærer S. Holt Jensen).

I sommeren 1953 blev skolehavens areal udvidet. Det nye areal lå betydelig lavere end det hidtidige og blev derfor delvis opfyldt, og der blev opsat hegn og plantet frugttræer og buske. Den ældre afdeling var udstykket i haver, men det nye, hvori der var en del ukrudt, dyrkedes kollektivt. Det har vist sig, at den i 1953 indførte ordning, hvorefter børnene hver betaler et kontingent på 3 kr. for deltagelse mod tidligere 50 øre, har bevirket en noget mindre tilgang, men samtidig sporede hos eleverne større flid end tidligere. Det koster noget, så gælder det om at få det passet bedre, så det kan give udbytte.

Antallet af deltagende børn har været på 61. De har været fordelt på 2 hold, hvoraf det ene har virket i 60 dage med gennemsnitligt 17 børn pr. dag, det andet i 47 dage med gennemsnitligt 16 børn pr. dag.

Skoleroningen 1954.

(Ved lærer N. Hansen Nielsen).

I det forløbne år er der ikke sket større forandring med Esbjerg skoleroning. Tilslutningen har været lige så stor som de forrige år.

I år har ikke været udenbys langture, da en planlagt Silkeborgtur måtte aflyses på grund af det dårlige ferievejr; men der er foretaget langture til forskellige steder på Fanø samt op i Ho bugt.

Til Esbjerg roklubs årlige efterårskaproning, der afvikledes søndag den 12. september, var der anmeldt to skoleløb: eet med fire drengehold, hvor Stormgades skole fik førstepladsen, og eet med tre pigehold, hvor også Stormgades hold vandt.

Der har i år deltaget 18 hold (72 elever), og der er roet ca. 2000 km på 388 lure.

Som ledere har medvirket lærerne Gerh. Thorsen, E. Damm Jensen og N. Hansen Nielsen.

Skolesvømningen 1954.

(Ved overlærer Erik Vind).

Takket være det opvarmede vand (19.—20°) i Boldesager friluftsbad kunne vi begynde svømmesæsonen den 17. maj og sluttede først den 17. september.

På grund af overvældende tilslutning i 1953, måtte vi i år dele skolerne i fire grupper, så hver skole fik eet kursus før eller efter ferien. Vi var så nogenlunde garderede imod, at der kom flere på hvert kursus, end vi kunne undervise.

Til de tre kursus i ferien havde børn fra alle skoler adgang, da vi erfaringsmæssigt ved, at tilslutningen i ferien ikke er så stor.

I ugen fra 30. august til 3. september var Boldesager friluftsbad optaget af udtagelsesstævner til skolesvømmestævnet, der er omtalt andet sted.

Før og efter ferien lå undervisningen fra kl. 15,20—18,50; i ferien fra kl. 8,00—11,30. Børn fra og med 4. klasse måtte deltage.

Følgende lærere medvirkede: Kirsten Dige, Grethe Bay Jensen, Gerda Løkkegård, Inger Hartfelt Nielsen, Jørgen Erenbjerg, M. Kruse Hansen, Alf. Jørgensen, Ole Klintø, Vagn Larsen, Ejvin Lau, Bang Mikkelsen, Børge H. Nielsen, Ib Nielsen og Erik Vind.

	Kursus	Tid	Skoler	Deltagere	Svømme- prøver	Fri- svømme- prøver	Liv- redder- prøver
Før ferien	I	17/5-21/6	Boldesager-Danmarksg. Gammelby-Jerne-Rørkj.	372	42	27	9
	II	9/6-24/6		292	43	17	8
	III	28/6-9/7		213	14	17	6
I ferien	IV	12/7-23/7	for alle skoler	163	19	7	7
	V	26/7-11/8		158	22	17	15
Efter ferien	VI	16/8-27/8	Grådyb-Stormg.-Veldb. Vestre-Østre	296	59	15	8
	VII	6/9-17/9		345	43	30	14
I alt				1839	242	130	67

Når der ikke var så stor tilslutning som i 1953 (1839 mod 2176) kan det skyldes den ualmindelig regnfulde sommer; i hele juli måned var der således kun 4 dage med tørvejr.

Der blev også taget mange flere prøver i 1953 (439 mod 702). Det skyldes sikkert, at der var mange dygtige svømmere, der i tiden forud ikke ville tage prøverne i det utiltalende vand på søbadet; men da vi så fik de gode forhold på Boldesager friluftsbad, mødte de frem og aflagde prøverne.

I det hele taget kan Boldesager friluftsbad ikke vurderes højt nok; det er det eneste sted i miles afstand fra Esbjerg, hvor der kan drives effektiv svømmeundervisning.

Lad os få et par stykker til!

2. Andre former for fritidsbeskæftigelse.

Skolebotanisk have.

(Ved overlærer J. Hedegaard Christensen).

Havens plantebestand omfatter nu ca. 600 arter, alle afskiltet med undtagelse af bassinets og skovbundens ca. 85 arter (»wild gardening«).

I løbet af skoleåret 1953—54 ekspederedes 376 ordrer, omfattende forskellige arter af botanisk undervisningsmateriale, fortrinsvis klassesæt af planter. I godt vejr er haven en yndet undervisningsplads for Rørkjær skole, ligesom klasser fra andre skoler lejlighedsvis har aflagt besøg.

Esbjerg og omegns skolebio.

(Ved viceinspektør J. Holmberg).

I løbet af foråret 1953 blev der underskrevet en overenskomst mellem Dansk Skolescene på den ene side og filmbranchens organisationer på den anden, hvorved al forevisning af spillefilm for skoleungdom skulle administreres af Dansk Skolescene. De bestående skolebioer vedblev at eksistere, men skulle bestille film og foretage afregning til Skolescenen. Hvert år udarbejdes af Skolescenen og de tilsluttede skolebioer en liste på 10—15 film, som skal godkendes af filmbranchen, og af den liste kan skolebio vælge sit repertoire. Det giver naturligvis kun begrænsede muligheder, men til gengæld 100 % sikkerhed for, at vi får de film, der er bestilt. Ydermere er der stillet i udsigt, at der kan føres forhandlinger i enkelttilfælde, hvor en skolebio måtte ønske en film, der ikke findes i den omtalte liste.

For denne sæson udtog skolebios repræsentantskab til de største elever: Farvel mr. Chips — 100 mand og een pige samt Havets helte. Den sidste film vistes også for de små, der desuden så Stavsbandfilmen og Under Australiens himmel. Nyordningen for repertoirets vedkommende faldt sammen med flytning til den nybyggede ESABIO, hvis leder, hr. Krogsgaard, har været meget imødekommende ved de førte forhandlinger.

Samarbejdet med Skolescenen har også medført muligheden for i højere grad at forsyne abonnenterne med tryksagsmateriale med orienteringer om filmene, hvilket gør det lettere for skolerne at fastholde filmsstoffet og udnytte det i samtaler med børnene.

Deltagerantallet har vist en lille fremgang. Sædding skole har ikke deltaget, medens St. Nicolai skole er gået ind i samarbejdet.

Skolescene og skolekomedie.

(Ved skoledirektør N. P. Andersen).

Thomas P. Hejle satte som motto for DANSK SKOLESCENE: »Skolescenen skal bidrage til skolens arbejde på en sådan måde, at den i alle forhold er skolens tjener«.

Hejles efterfølger, Bjørn Moe, siger i en orientering om virksomheden: »At skabe de bedste betingelser for bevægende, udviklende oplevelser på scene og lærred er skolescenens primære opgave«.

Skolescenen manifesterer sig med disse to udtalelser som en hjælpende hånd udstrakt mod skolen med ønsket om intimt samarbejde i et kulturelt virke, som skolen alene er aldeles ude af stand til at klare.

Dansk Skolescene's centrale virksomhed ligger i hovedstadsområdet, men institutionens statutter forpligter over for skoleungdommen i det ganske land.

Til varetagelse af provinsens interesser eksisterer organet LANDSSKOLESCENEN, og som led heri har vi vor lokale, »Esbjerg og omegns skolescene«.

Det er Landsskolescenen, der i dette skoleår — der har været at opfatte som et forsøgsår — har præsenteret sig med »Genboerne« og »Seks kammerater«, det første med 4 og det andet med 5 forestillinger her i byen og således, at hver af forestillingerne landet over blev set af ca. 30.000 skolebørn!

Og det er ikke tilfældigt, at man har præsenteret sig med netop disse to stykker.

»Genboerne« er klassisk. Det er »litteratur« i skolemæssig forstand.

Det er kulturhistorie. Skolescenen viser sig her som den »tjener«, Hejle nævner: Værsågod, skole! Nu har vi givet børnene oplevelsen, indlevelsen i stoffet; tag det så op i dansktimen til fortsat skolemæssig behandling!

»Seks kammerater« behandler nutidsproblemer. Vel er det seks unge soldater, men det kunne lige så godt være seks store skolebørn. Typerne — den ensomme, den humørfyldte o. s. v. — træffes i enhver skolegård. — Og det var i sandhed »bevægende, udviklende oplevelser på scene«, der for læreren, som havde sans derfor, og som ville det, var egnede for frugtbar »efterbehandling« i klassen.

Indeværende år har som nævnt været et forsøgsår, men også et år, hvor der er blevet arbejdet ihærdigt med stabilisering af foretagendet, efter at det store og stigende behov er konstateret.

For vanskeligheder er der, væsentlig af økonomisk art. Og ganske forståeligt.

DANSK SKOLESCENE har ønsket, at provinsens skoleungdom skal have adgang til forestillingerne for samme meget lave beløb — 2,25 kr. — (hvertil for vort vedkommende kommer et lille indtegningsgebyr til bestridelse af visse lokale udgifter) som skoleungdommen i hovedstaden.

Men der er selvsagt forskel på, at hvor man i hovedstaden råder over et fast teater med over 1.000 pladser og et relativt fast personale, må man for Landsskolescenen's vedkommende trille det ganske land rundt til teatre med bare nogle få hundrede pladser.

En forestilling som »Genboerne« har da også kostet Dansk Skolescene ca. 20.000 kr. — og til bestridelse af begge årets forestillinger har man fra den bl. a. dertil indrettede kulturelle fond modtaget 6.000 kr.

Der er da også i årets løb taget initiativ til en henvendelse om at få rettet dette forhold, en henvendelse, der er tiltrådt af så godt som samtlige provinsens skolevæsenere; og det vides, at henvendelsen er blevet forstående modtaget, og at man på allerhøjeste sted er positivt indstillet med hensyn til spørgsmålets løsning.

Den 13. marts samles Landsskolescenen's repræsentanter for med ledelsen at drøfte arbejdet i det kommende år.

Man skal bl. a. finde frem til, hvilke to stykker, der skal opføres.

Et andet spørgsmål, der vil blive drøftet, er muligheden af et særligt forældre-abonnement med særlige forældreforestillinger.

Det indebærer utvivlsomt stor kulturel værdi, at børn og forældre har

den samme kunstneriske oplevelse, så de efter oplevelsen hjemme kan drøfte den og ligesom bedre leve videre på den.

Allerbedst var det efter min opfattelse, om *børn og forældre sammen i fællesskab* havde oplevelsen og indlevelsen, og jeg taler her af erfaring, idet jeg bl. a. gennem ti år på Søndermarksskolen havde denne oplevelse, hvor vi takket være pekuniær støtte fra forældrene et par gange om året kunne indbyde til gedigne kunstaftener.

Måtte også vi herovre i det vestlige engang nå hertil.

En af mine medarbejdere siger følgende:

Ungdommens optugtelse og information kan således indrettes, at den theorie, som erhverves af filosofiske og moralske skrifter, kand ved exemplariske actioner på skuepladsen foresættes til praxis. Det er i den henseende, at fornuftige skole-patroner ikke alene have tilladt, men endogså anordnet sådanne spectacler. (Holberg).

Når skolen kalder børnene til skolescene, er det ikke blot for at skaffe dem et par timers god underholdning. Det er vist efterhånden klart for enhver, at skolen i sit arbejde ikke ønsker at være blot og bar kundskabsmeddelende; men at den i så stor udstrækning som muligt ønsker at aktivisere børnene — lade dem lære gennem selvoplevelse. Lejrskoler, skolerejser, udvekslingsrejser, emneundervisning, film o. s. v. — alt dette er grene af denne selvoplevelsens pædagogik, som supplerer og uddyber den teoretiske undervisning.

Skolescenen er netop en af skolens bestræbelser på at give eleverne en selvoplevelse. Når tæppet for skuespillet går op, er det arbejdet fra sprog- og litteraturlimerne samt elevs og lærers mange samtaler over læsebogens stof, der her kulminerer i een stor selvoplevelse.

Men som alt skolens arbejde ikke er for skolen, men for livet, skal også skolescenens arbejde ses på længere sigt. Foruden at give eleverne en oplevelse bør skolescenen ses som en bestræbelse på at bringe børnene i kontakt med teatret — åbne deres øjne for teatret som kunstart. Skulle dette lykkes, har skolen gjort en god kulturel indsats, da teatret er den mest direkte virkende kunstart, vi har, og derfor har alle betingelser for at virke folkeopdragende.

Ingen har så klogt og enkelt formuleret teatrets egentlige mening som Shakespeare i »Hamlet«, hvor han lader hovedpersonen sige:

»... fordi dens mål både fra først af og nu var og er at holde så at sige et spejl op for menneskelivet, at vise dyden dens eget ansigt, ondskaben dens eget billede og hele tidsalderen og samfundet deres skikkelse og præg«.

Dette spejl har været holdt op for menneskene fra oldtiden til vore dage, og *gid flere og flere vil kigge i det!* I dette spejl har menneskene set deres fejl og fortrin: falskhed og troskab, egoisme og uegennytte, ondskab og barmhjertighed. I dette spejl ser vi ikke alene os selv, men også vore naboer. Vi lærer at erkende os selv og forstå vore medmennesker. Selverkendelse, selvkritik, forståelse og overbærenhed er grene af teatrets kulturbefordrende virke.

Og netop teatret kan virke så stærkt på os, fordi menneskene på scenen er os på så nært hold, at vi føler os aktivt med i det, der sker. Ingen anden kunstart har så intimt et samspil mellem kunstner og publikum.

Derfor sætter skolen ind i håb om at gøre børnene til fremtidige deltagere i dette samspil mellem kunstneren og folket.

Det er blevet sagt om teatret, at det er demokratiets og menneskelig-

hedens tempel. Hvis det er rigtigt, bør det være en livsfornødenhed hos et folk, og så hører det med i alt opdragende og oplysende arbejde at sætte folk på sporet af og gøre dem afhængige af teatret. Det er det, skolescenen gerne vil være til.

Her kommer også amatørteatret ind. Ud fra den sandhed, at der i ethvert folk er en trang til kunst, prøver amatørteatret at efterkomme og aktivisere denne trang.

Det kan jo nemlig ikke skjules, at trangen til dramatisk kunst hos det store flertal efterhånden er blevet lidt fladtrykt. Dårlige dilettantforestillinger og åndsløse gøglervogne har sat sine spor. Teatrets motto er: »Ej blot til lyst«. Det er godt »at komme folk til at le«, men det er ikke ligegyldigt, hvad de ler ad! Det alvorligt arbejdende amatørteater har en dobbelt betydning:

1. *Det virker indad på amatørskuespilleren selv igennem den berigelse, han får gennem sin hobby.*
2. *Det opdrager sine medlemmer til et kritisk vågent og interesseret teaterpublikum.*

Derfor er den årlige skolekomedie ikke bare den aften, da den løber af stabelen i overværelse af kammerater og forældre. Forestillingen er ikke resultatet af vinterens arbejde; den er en afslutning på det — og en morsom og hyggelig afslutning. Men resultatet opnås i småbidder i de timer vinteren igennem, hvor der arbejdes med stykket, og det opnås i form af:

1. bekæmpelse af generthed og hæmminger,
2. fri og naturlig optræden,
3. sproglig udvikling,
4. ansvarsfølelse og samarbejde.

Skolescene, amatørteater og skolekomedie må altså ses på baggrund af bestræbelserne for at aktivisere børnene over for det, der sker i teatret. Kun et vågent og levende publikum kan muliggøre det intime samspil mellem kunstneren og folket, der er nerven i al scenekunst.

Skoleidrætsstævnet 1953.

(Ved lærer Alfred Jørgensen).

Udvalget for skoleidrætsstævnet vedtog på et møde den 28. maj 1953 at afvikle skoleidrætsstævnet 1953 på samme måde som i 1951, således at alle deltagende elever kom med på stadion den første dag. For at denne dag ikke skulle blive for lang, delte man atletikken, så man fik to hele dage på stadion, hvorved skoleidrætsstævnet fik tre afdelinger, nemlig:

1. På stadion d. 9. septbr.: Indledende kampe i boldspil og i atletik, løb, boldkast og højdespring.
2. På skolerne d. 11. og 14.: Kvart- og semifinaler i boldspil.
3. På stadion d. 17. septbr.: Finaler og resten af atletikken.

Deltagerantallet stod på højde med rekordåret 1951, nemlig 495 hold, og da alle var marcheret ind og havde taget opstilling foran tribunen, indledte skoledirektøren stævnet med at minde børnene om at spille ærligt og være gode tabere og om, at det alene er en ære at være med.

Hele dagen fra kl. 9,45 til kl. 16,30 var alle stadions baner i brug, og børnene gik med iver og interesse til de forskellige idrætsgrene, skønt vejret ikke var det bedste.

Andendagen på stadion var begunstiget af bedre vejr, og denne dag afsluttede næstformand i skolekommissionen, hr. ingeniør H. F. Hoffmeyer stævnet. Han udtalte bl. a.: »Det at vinde eller at tabe afgøres faktisk kun af nuancer — lidt held kan også have sin indflydelse. Skoleidrætsstævnets ide er selvfølgelig at gøre jer sunde på sjæl og legeme, men man kan bruge et motto, som jeg selv har fået på et diplom: Når alvor og sandhed forenes med flid, nås målet«.

Skoleidrætsstævnets pokaler og nåle blev vundet af:

Piger:

- 5. kl. rundbold: Vestre (Esbjerg lærerforenings pokal).
- II.f. langbold: Jerne (Esbjerg skoleudvalgs pokal).
- III.x. håndbold: Vestre (E. H. K.s pokal og nåle).
- IV.x. langbold: Rørkjær (Esbjergbladets pokal).

Drenge:

- 5. kl. fodbold: Vestre (Esbjerg idrætsparkes pokal).
- II.f. fodbold: Rørkjær (Vestkystens sølvnåle).
- III.x. håndbold: Danmarksgade (»Kvik«s pokal og nåle).
- IV.x. fodbold: Jerne (Vestjydens pokal).

Skolesvømmestævnet 1954.

(Ved overlærer Erik Vind).

Da vi fik Boldesager friluftsbad dukkede tanken om et skolesvømmestævne naturligt op.

Der har tidligere været afholdt skolesvømmestævner på Søbadet, men forholdene var ikke tilfredsstillende; tilskuerne kunne således ikke se løbene, men måtte nøjes med at høre resultaterne i højttaler.

Forholdene er selvsagt bedre i Boldesager friluftsbad, men pladsforholdene er små både for tilskuere og deltagere til så stort et stævne.

Tilrettelæggelsen og den praktiske gennemførelse af stævnet blev foretaget af Grethe Bay Jensen, Ole Klintø, Ib Nielsen, Børge H. Nielsen og Erik Vind.

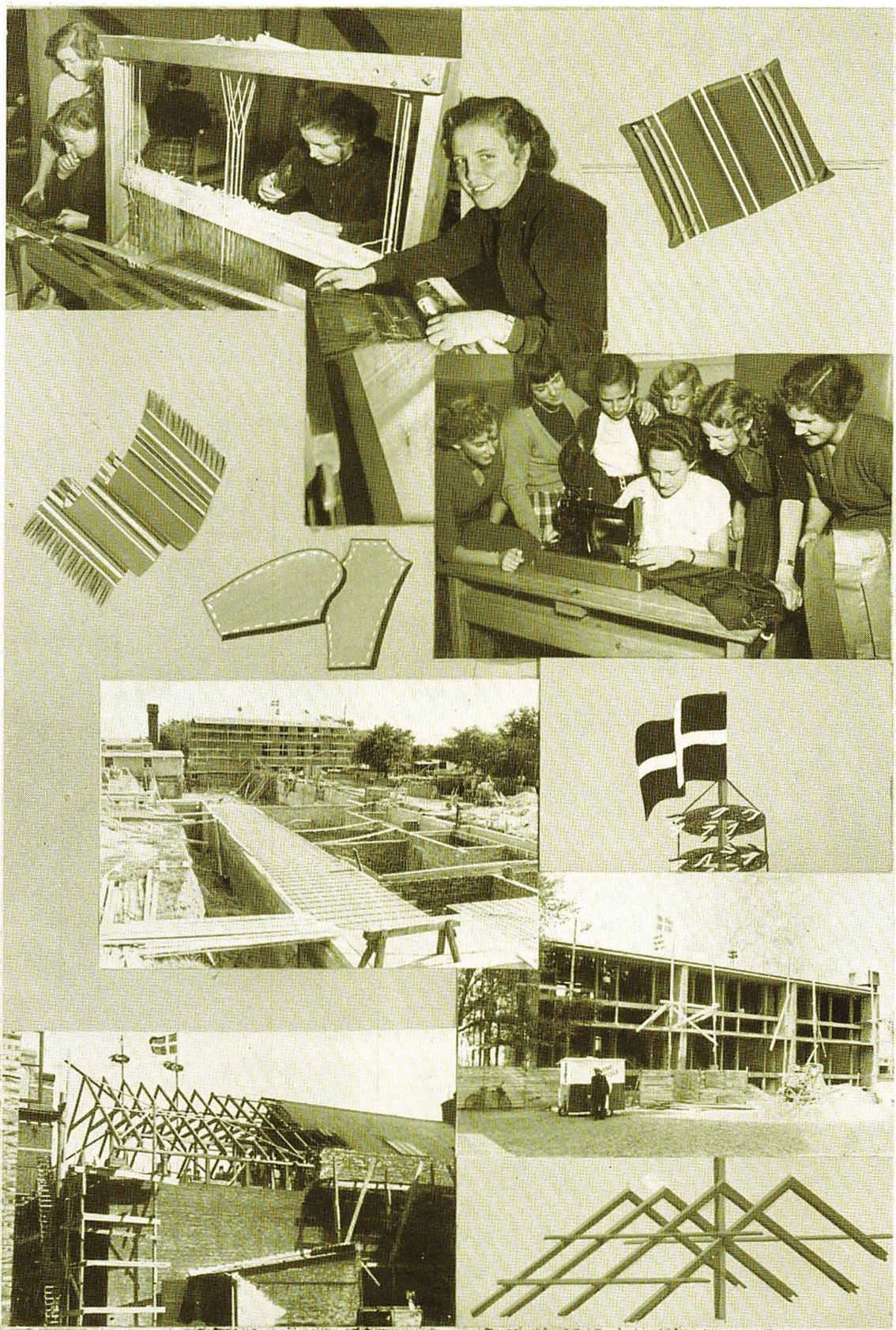
Deltagerne blev udtaget ved svømmestævner for de enkelte skoler i dagene forud. 5 piger og 5 drenge fra hvert klassetrin fra og med I f og I. x skulle repræsentere deres klasse og skole ved slutkampene, der foregik fredag den 3. september fra kl. 14—18 efter følgende plan:

I f:	kl. 14,00	III f:	kl. 16,30
I x:	» 14,30	III x:	» 16,45
II f:	» 15,00	IV x:	» 17,00
II x:	» 15,30	Real:	» 17,15
Spring:	» 16,00	Spring:	» 17,30

Der konkurreredes i 5×25 m tvungen holdkapsvømning:

- nr. 1 svømmede brystsvømning,
- » 2 » rygsv. med overtag eller rygcrawl,
- » 3 » brystsvømning,
- » 4 » bjergning,
- » 5 » crawl eller fri svømning.

Vi havde valgt denne form for at få så mange deltagere som muligt og for at vise alle svømmearter; og så er det mere spændende og afvekslende.

Travlhed såvel inde som ude karakteriserede skoleåret.

Aktivitet præger livet i Rendbjerg feriehjem.

Alle skoler med undtagelse af Veldbæk var repræsenteret, ialt deltog 75 hold med ca. 360 deltagere, idet ikke alle stillede med fuldt hold.

Resultaterne blev:

Boldesager skole 22 points, Stormgades skole 14, Rørkjær skole 11, Danmarksgades skole og Jerne skole 9, Grådybskolen og Vestre skole 7, Østre skole 4 mens Gammelby skole ikke opnåede points.

Der blev givet points for 1., 2. og 3. plads. De vindende hold fik umiddelbart efter hver konkurrence overrakt vinderdiplomer.

Tilskuerspladserne var under hele stævnet tætpakket af et ungdommeligt og begejstret publikum; 2 gange måtte vi lukke indgangen, dog fik voksne hele tiden adgang.

Til næste år håber vi at få tribuner, så forholdene bliver bedre for tilskuerne.

Alt i alt forløb stævnet så godt, at der vist ikke er tvivl om, at skole-svømmestævnet vil indgå som et fast led i det årlige skoleidrætsstævne.

Skoleopsparingen.

(Ved Esbjerg og Omegns Sparekasse).

1. august 1953 — 31. juli 1954.

Indestående pr. 1. aug. 1953 på 5929 konti	kr. 382.236,00
Indbetalt i sparemærker	kr. 51.715,30
Indbetalt i kontanter	» 105.530,10
	<hr/>
	» 157.245,40
Tilskrevet renter pr. 31. januar 1954	» 16.212,95
Tilskrevet sparepræmier	» 742,00
	<hr/>
Udbetalt	kr. 556.436,35
oprettet 851 konti	» 98.722,80
udgået 440 konti	
	<hr/>
Indestående pr. 31. juli 1954 på 6340 konti	kr. 457.713,55

Derudover blev der på alm. sparekassevilkår i sparemærker indbetalt

kr. 1.913,80

af børn, der over en kortere tid ønskede at spare til et bestemt formål.

Frirejser og feriehjem.

Frirejser på statsbanerne.

1953.

Der blev i alt udstedt 5.035 fribilletter til sommerferierejser for skole-søgende børn i Esbjerg, hvoraf var 1892 billetter til børn over 12 år, og 3.143 billetter var til børn under 12 år. Desuden ydedes der fri rejse til sommerlejr m. v. for 314 børn og 42 ledsagere.

Kommunens samlede udgifter ved disse rejser har i alt andraget 14.565,82 kr.

Svaghørnskolonier.

1954.

Kolonien i *Sønderho* rummer 80 sengepladser og har i tiden 6. maj—21. september 1954 været belagt med 6 hold à ca. 3 uger med i alt 10.925 forplejningsdage.

Kolonien i *Rendbjerg* rummer 80 sengepladser, hvortil kommer, at der i en del af perioden kan disponeres over 50 sengepladser på Rendbjerg hjemmet. Den har i tiden 1. juni—10. august 1954 været belagt med 3 hold à ca. 3 uger med i alt 6.490 forplejningsdage. Uden for denne periode har kolonien endvidere været benyttet som lejrskole med i alt 414 elever fordelt på forskellige hold à 7 dage i alt 2.898 forplejningsdage for elever.

For at få anbragt flest mulige af de elever, der trænger til ophold på feriekoloni, oprettedes et lejemaal om benyttelse af *Brunsnæs kro* hertil. Kroen er beliggende ved Flensborg fjord syd for Broager. Her indkvarteredes i tiden 19. juli—10. august 1954 2 hold à henholdsvis 46 og 44 børn, hvert i ca. 3 uger og med i alt 1.846 forplejningsdage.

Sundhedsplejen, herunder skolebespisningen.

Skolelægevæsenet.

(Ved skolelægerne L. M. Jakobsen og H. Marqvard).

Vi har tidligere gjort opmærksom på, at mens den fysiske helbreds-tilstand må siges at være tilfredsstillende, viser et stigende antal børn psykosomatiske symptomer og tilpasningsvanskeligheder. Vi fremhævede sidste år, at denne udvikling i høj grad medinddrager skolelægen og lægger beslag på hans tid og interesse. Det tager ikke lang tid at konstatere, om et barn har brok, men det kan kræve megen tid og tålmodighed at finde årsagen til en nervøs hovedpine eller en psykogen mavpine. Man kan hurtigt skrive en recept eller en henvisning, men at ændre et barns forhold eller dets indstilling til givne forhold kan stille store krav til dem, der vil hjælpe. Og når et skolebarn på grund af »forholdene« viser psykosomatiske symptomer, er både lærer, sundhedsplejerske og skolelæge med i hjælpekorpsen. Vi må i hvert enkelt tilfælde prøve at vurdere det somatiske, ofte må specialister rådspørges, og lige så ofte må psykologer, socialrådgivere eller offentlige instanser tage deres del af arbejdet.

Hele vort moderne samfunds struktur synes imidlertid at gøre det til skolesundhedsplejens opgave at være med til at opbygge et sådant samarbejde mellem skole, hjem og samfund, at hvert barn så langt som muligt sikres den optimale udvikling af dets intellektuelle, fysiske, psykiske og sociale anlæg. Kun under denne synsvinkel kan man tale om *skolesundhedspleje*, og skolelægen må gå ind i samarbejdet og finde sin plads i team'et.

Det er indlysende, at denne linie giver et stærkt øget arbejde, og samtidig har vi endnu det voksende børneantal. I året 1953—54 havde vi i Esbjerg kommunale skoler 8192 elever, hvortil kommer externatskolens 16 og Sct. Nicolajs 41 børn, og endelig er nu også statsskolen med sine 392 elever inddraget under det kommunale skolelægevæsen. Vi har fra

det nye skoleår fået ansat endnu en sundhedsplejerske, så der er fem fuldtbeskæftigede sundhedsplejersker ved Eshjerg skolesundhedspleje. Området er udvidet med den nye Grådybskole, der nu er færdig og fyldt med børn.

Arbejdsgangen er som tidligere: Talelidende og høresvage børn henvises direkte til talelærer og speciallæge, og herfra udføres stadig det samme store arbejde for de børn, der hæmmes i skolearbejdet af talevanskeligheder eller nedsat hørelse. Fra det nye skoleår får vi oprettet en speciel klasse for de elever, hvis hørelse er betydeligt reduceret.

Synsnedsættelser henvises til specialist gennem familiens læge.

Vi har fået lov at fortsætte vor holdningsgymnastik ved massøse frøken Astrid Petersen. Vi har stadig de fire små hold af drenge og piger, der får 2 gange 2 måneders behandling i løbet af vinteren, men desuden har vi givet et lille antal større drenge og piger nogle få timer i speciel holdningskorrigerende øvelser. For disse større børns vedkommende håber vi ved få timers arbejde at kunne give *holdningsbevidsthed* og forståelse af, *hvordan* de skal »rette sig«, ligesom de hurtigt kan lære enkelte individuelle øvelser, der af den interesserede kan fortsættes hjemme.

Vore »forelæsninger over kønslivets biologi og hygiejne« har vi rykket frem til 6. eksamensfri og II. eksamensmellemskoleklasse. Vi gentager så en times samtale senere i 7. eksamensfri og IV. eks.klasse. Vi tror, dette tidspunkt er heldigere, end det tidligere benyttede. Der er ca. 100 % tilslutning.

Af andre kommentarer til tabellen skal bemærkes:

Kontrolundersøgte — 1116 — angiver tallet af børn, der er kontrollerede ud over den årlige undersøgelse. Mange af disse børn har været flere gange til undersøgelse hos skolelægen, dels på grund af kliniske forhold, som vi mener at måtte følge op, dels på grund af påfaldende adfærd eller lignende, hvor vi har anset vor medvirken for at være af værdi (smlg. tallet for adfærdsforstyrrelser: 934). Ikke mindst i dette tal skjuler sig det foran antydede arbejde med de børn, der af en eller anden grund har det svært, børn som ikke hjælpes ved en enkelt undersøgelse eller henvisning til læge, men hvor et nok så kompliceret samarbejde med lærer, hjem, psykolog eller andre instanser i eller uden for skolen i en del tilfælde kan bedre forholdene. Lad os i denne forbindelse udtrykke vor glæde over det nye hjem i Rendbjerg, hvortil vi nu kan sende et lille antal børn, der trænger til miljøforandring for lidt længere tid.

Antallet af ikke koppevaccinerede er lidt mindre end sidste år, 0,7 % mod 1,2 %.

Antallet af børn, der mangler 3. difterivaccination er omtrent konstant, ca. 7 %. Vi lægger et vist pres på forældrene for at få dette forhold i orden.

Tuberkulinpositive efter infektion: Tallet er sikkert faldende, i år 6 % mod ca. 7 % sidste år og 8,2 % de to foregående år. D. v. s. at stedse færre børn udsættes for smitte. Antallet af børn, der calmettevaccineres før skolegangens begyndelse viser støt stigning, i år 23 % af alle skolebørnene, men af de nyindmeldte er ca. 75 % calmettevaccinerede før skolegangen! Især et resultat af folkeundersøgelsen, men også et resultat af den voksende forståelse af profylaktisk lægegerning.

Gruppen af tuberkulinnegative børn omfatter da 236 lig 2,9 %, næsten udelukkende børn, hvis forældre trods forklaring og påvisning af re-

1953—54 Ialt: 8192	Danmarksgades skole				Stormgades skole				Vestre skole				Østre skole			
	Pig. 542		Dr. 527		Pig. 477		Dr. 492		Pig. 440		Dr. 414		Pig. 417		Dr. 429	
	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist
Kontrolundersøgte	127		54		65		62		60		40		65		37	
+ koppevaccination	3		3		1		2		5		5		1		1	
+ 3. differivaccination	30		33		25		33		14		12		25		26	
Tub. + efter infection	33		31		52		35		29		31		23		25	
Calmettevaccination før sk. ..	123		107		142		110		121		99		104		109	
Calmettevaccination i skolen .	371		383		273		336		277		275		283		283	
Tuberkulin negativ	15		6		10		11		13		9		4		9	
Revaccinerede 53—54	9		8						1				1			
Overvægt	32	1	25		31		16		44		14		30	2	17	
Undervægt	143	1	118		121		120		72		84		74		78	
Sukkersyge			1				1			1						
Asthma			4		2		2		1		2				2	
Adfærdsforstyrrelse	46		69		43	1	61		35		49		42		66	
Enuresis	17		36	1	13		24		12		28		20		22	
Taleforstyrrelse	3		7		1		2		2		5		1		12	
Nedsat syn	52	21	39	11	25	10	25	5	21	9	19	5	28	10	28	7
Nedsat hørelse	11	3	3		5	1	8		3	1	7	2	6		9	1
Usikker farvesans			24				18				8				8	
Albuminuri													1	1		
Hjertelidelse	1	1	1	1					2	1	2	1	1	1	1	1
Hudlidelse	11	1	10	3	5	1	3	1	6		3		8		1	
Holdningsfejl	425	19	333	4	314		296	2	292		235	1	341	9	315	2
Platfod	85	1	124	1	62		102	1	52	1	57		58		78	
Flg. efter engelsk syge	176		204		134		141		113		104		124		183	
Brøk	1		14		2		3	1	2		4				3	1
Forstørrede mandler	79	2	71	3	54		50		59	3	46	2	69	1	56	4
Polypper	8	2	6	4	5		4		8	2	6	3	6	1	7	3
Blødning	6	5	8	8	21	21	19	18			4	4	4	4	3	3
Retentio testis			12	2			8				11				8	2
Andre sygdomme	18	8	25	4	20	9	21	5	18	2	26	3	19	7	10	4
Mødre med	291		212		313		270		326		274		279		237	

sultater modsætter sig vaccination. Det er godt at se forældre tage ansvaret for deres børn. Her synes det at være forkert anbragt! Vi skal iøvrigt henvise til overlæge dr. med. Lorenzens beretning og til en opgørelse over tuberkulosestatus blandt vore børn, udarbejdet til forelæggelse for en skolelægekongres i Oslo i forsommeren. Opgørelsen findes som særlig artikel nedenfor.

Tallene taler vist iøvrigt for sig selv.

Vi har opført antallet af mødre, (eller andre voksne personer), der har fulgt barnet til undersøgelse hos skolelægen. Taget under eet fra begynderklassen til realklassen har ialt 4996 haft mor med, d. v. s. 61 %. Op til 5. klasse har vi endnu 85—90 % mødre med, men herefter falder procenten naturligvis hurtigt. Vi anser det for at have den største betydning både for hjemmet, skolen, barnet og skolelægen, at moderen er med til undersøgelsen.

Rørkjær skole				Boldesager skole				Jerne skole				Gammelby skole				Veldbæk Tourup skoler				Grådybskolen			
Pig. 598		Dr. 624		Pig. 485		Dr. 562		Pig. 310		Dr. 337		Pig. 229		Dr. 312		Pig. 33		Dr. 42		Pig. 468		Dr. 454	
Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist
115		82		74		68		27		40		54		36		3		1		50		46	
5		12		6		1		1		1		4		3						9		8	
54		57		22		38		15		15		37		43		5		5		37		22	
31		29		17		25		18		19		10		11				1		32		32	
131		142		115		133		76		81		83		60		10		11		166		183	
427		442		321		365		187		219		192		227		22		29		247		220	
9		11		15		24		16		13		17		14		1		1		21		17	
8		11		17		15		13		5		7		9		2		1		2		1	
39		21		37		36		34		15		10		7		7		1		20		26	
61		75		50		42		26		12		45		39		1				70		58	
								1															
4		6		9		2		4		4		3		3		3		5		1		5	
58		81		38		69		23		35		50		44		1		1		52		65	
21		38		16		30		16		22		20		18		1		1		27		34	
4		3	1	6		11	1	1		1		3	1	4	1					2		1	
62	10	41	12	24	4	32	5	23	2	24	1	41	14	11	1	1		3	2	15	4	11	3
22		19		1		4	1			1		1		5								2	
1		15				6								4								2	
		2	2											1									
2	1			1						1				1									
10	2	15	1	11		21				10		4		7	1					14	2	12	
166	6	176	7	118		169		77		112		68		68				20	3	125		109	
43		80		50		76		14		27		33		27				3		49		53	
51		67		21		28		17		23		26		35				5		49		51	
		4	1	2		2		3		3		2	1	2	1					2			
22	3	26	4	31	2	24	5	10		22		6	2	13	7		1	3		14		4	3
9	7	7	4	9	2	16	5	1		7		10	7	14	14		1			5		11	6
3	3	3	2			1				1				1						1			
		22				37		1		16				17				1	2			16	
30	4	33	4	24	2	51	2			43	2	13	5	32	4			2	1	28	3	39	4
354		304		317		351		206		173		175		172		25		29		356		332	

Tuberkulosestatus blandt skolebørn i Esbjerg.

(Ved skolelægerne L. M. Jakobsen og H. Marqvård).

(Aflagt som beretning ved den 3. nordiske skolelægekongres i Oslo 3. juli 1954).

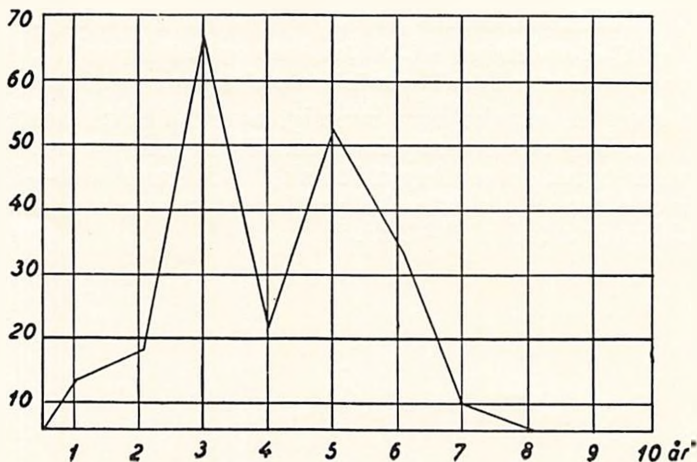
Der skal gives en ganske kort oversigt over tuberkulosestatus blandt skolebørn i en dansk provinsby med ca. 50.000 indbyggere.

Tabel I viser børn, der er begyndt i skolen i årene 1943—51. Materialet er opgjort efter de i sidste skoleår foretagne undersøgelser, og observationstiden er således 10—2 år.

Indmeldt i skolen år	Antal børn	Moropositiv efter infekt.	Moro-negativ	Antal BCG.-vacc. i skolen	Antal vaccin. nægtet	Moropositiv efter BCG. før skolen
1943	274	61 = 22 ^o / _o	213	205	8	0
1944	413	82 = 20 ^o / _o	330	316	14	1
1945	615	109 = 21 ^o / _o	500	486	14	6
1946	616	102 = 21 ^o / _o	514	494	20	0
1947	691	117 = 20,5 ^o / _o	570	545	25	4
1948	869	135 = 18,5 ^o / _o	731	707	24	3
1949	872	116 = 15,5 ^o / _o	750	729	21	6
1950	920	144 = 18,5 ^o / _o	776	745	31	0
1951	958	135 = 16,5 ^o / _o	823	796	27	0
Ialt	6228	1001 = 16 ^o / _o	5207	5023	184 = 3,5 ^o / _o	20

De ser i 1. kolonne det jævnt stigende børneantal. Undersøgelsen omfatter ialt 6228 børn. I 2. kolonne ses antallet af tuberkulinpositive efter infektion. Procenten falder lidt, dels som følge af kampen mod tuberkulosen i almindelighed, dels på grund af udryddelsen af kvægtuberkulosen i hele amtet. 3. kolonne viser antallet af tuberkulinnegative børn, der næsten alle calmettevaccineres i skolen (kolonne 4). I løbet af disse 9 år er antallet af børn, der nægtes vaccination af forældrene, kun 184 (3,5 % af samtlige negative). Blandt de 6228 børn er kun 20 BCG-vaccineret før skolegangens begyndelse (kolonne 6). Dette forhold er for tiden totalt ændret. Af de børn, der begyndte skolen sidste sommer, er ca. 75 % vaccineret mod tuberkulose før skolegangens begyndelse. Et resultat dels af lægernes instilling i almindelighed til vaccinationens betydning, dels en mere udbredt forståelse i befolkningen og endelig et resultat af »folkeundersøgelsen«.

Hvorlænge varer nu allergien efter 1. BCG-vaccination? Kurve I viser varigheden af allergien hos 214 af de ialt 5023 vaccinerede børn. Abscissen angiver varigheden i år, ordinaten hvormange børn, der er blevet negative — og som så revaccineres.

Af tabel II ses, at det er bestemte vaccinationsår, der giver den kortvarige allergi. Især de i 1947 og 1948 vaccinerede er forholdsvis hurtigt igen blevet negative. Om årsagen ligger i vaccinen eller i tekniken, altså hos vaccinator, skal vi lade usagt. Kun fire af samtlige vaccinerede børn har ikke vist positiv reaktion, trods gentagen vaccination.

Tabel II. Varighed af allergi efter 1. BCG.-vaccination.

Vacc. år.	10 år	9 år	8 år	7 år	6 år	5 år	4 år	3 år	2 år	1 år	Ingen reakt.	Ialt vaccinerede
1943	1					1	1					205
1944												316
1945			1	1			1					486
1946				6	3				1			494
1947					29	6	9	7				545
1948					1	45	4	41	5	7		707
1949							5	1	4	1		729
1950								17	1	2	1	745
1951									6	2	2	796
1952										1	1	
Ialt	1		1	7	33	52	20	66	17	13	4	5023

Hvordan går det de 184 børn, der ikke fik forældrenes tilladelse til vaccination? Vi har 170 af dem under vor kontrol. 14 er fraflyttet byen. Af de 170 er 24 blevet »omslagere«, af tabel III ses det, hvornår dette er sket. Som det fremgår af tabellen er $\frac{2}{3}$ blevet positive, inden de er 11 år gamle.

Tabel III. Alder for 24 »omslagere« fra moro ÷ til moro +.

Alder ved overgang fra moro ÷ til moro +	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Antal	2	6	1	1	4	3	0	4	0	0	1	2

Endelig viser tabel IV tuberkulosemorbiditeten i årene 1941—1947.

Tabel IV. Tuberkulose tilfælde blandt skolebørn i Esbjerg 1941—1947.

Skoleår	»Åben« tuberkulose	»Lukket« tuberkulose	Tub. hilaris	Ialt
1941—42	4	0	0	4
1942—43	3	0	0	3
1943—44	3	3	3	9
1944—45	13	2	1	16
1945—46	3	8	6	17
1946—47	4	5	4	13
1947—48	0	1	2	3

Ophobningen af tilfælde i 1944—46 fik os til at vaccinere børnene ved indgang i skolen i stedet for som tidligere, når de forlod skolen ved pu-

berteten. Siden 1948 har vi ikke haft »nye« tilfælde af lungetuberkulose blandt vore skolebørn, og vi har endnu ikke set nogen af vore vaccine-rede børn få en lungetuberkulose i skoletiden.

Vi takker overlæge, dr. med. Lorenzen for tilladelse til at benytte tuberkulosestationens kartotek, og vi takker tuberkulosestationens personale for værdifuld hjælp ved det statistiske arbejde med børnenes kort i kartoteket.

Skolesundhedsplejerskernes virksomhed.

Arbejdet inden for skolesundhedsplejen har ikke ændret sig væsentligt det sidste år, det har fulgt de sædvanlige retningslinier.

En ting, vi særlig har fæstnet os ved, er den lange række af børn, der er kommet til os blot for at få tilfredsstillet et kontaktbehov.

Tidligere var det at være sund at være fri for sygdomme. I dag er det noget meget mere, at være sund er foruden at være rask tillige at være tilfreds, at have det godt med sig selv og sine omgivelser, at kunne klare at leve livet under de vilkår, man nu har eller får.

Mekaniseringen og industrialiseringen af hele vort samfund har givet os andre levevilkår. Hjemmenes arbejdsfællesskab er borte, og dermed reduceres hjemmet ofte til at blive det sted, hvor man sover og spiser, og hvor ens dårlige humør får afløb. Man kan vel ikke lave om på det. Samfundet synes inde i en udvikling, der skaber utrygge mennesker, hvad det psykisk betyder både for voksne og børn, kan næppe overvurderes.

På denne baggrund vil man forstå, at menneskeforståelse, hjælp og opdragelse til sundhed i almindelighed er tiltrængt og er en væsentlig del af sundhedsplejen i dag. Derfor må og skal disse kontaktsøgende, nervøse, uglade børn tage en stor del af vor tid. Det er *hele barnet*, dets fysik og dets personlighed, der skal vokse harmonisk for at man kan tale om sundhed.

Men sundhedspleje er stadig også at arbejde for bedre hygiejne, gode livsvaner, sund levevis, at være med til at korrigere fejl, at gøre det klart: At forebygge er bedre end at helbrede. Det er ikke sådan, at disse faser er passé, de er der alle, eller nogle af dem, i varierende grad på de forskellige steder og til forskellige tider.

Største delen af skolesundhedsplejerskens arbejdsdag ligger i skolen. Hun er skolelægens højre hånd, som skal nå ud til den enkelte. Hun forbereder lægeundersøgelserne og assisterer ved disse. Forud for hver undersøgelse af en klasse må en orientering i limeplanen og en aftale med skoleinspektøren til for at genere undervisningen mindst muligt — også for at læreren kan være med til undersøgelsen. Indbydelser sendes til hjemmene, uriner indkaldes og undersøges, syns- og høreprøver foretages i forvejen. Der aflægges hjemmebesøg, hvor det skønnes nødvendigt og ønskeligt, og hun må stadig sørge for, at alt væsentligt indføres på helbredskortet.

Et særligt område er tuberkulosekontrollen med personalet og eleverne. Moro- og mantouxprøver og gennemlysning efter aftale med tuberkulosestationen er et større arbejde, end man skulle tro.

Og så er der kontorarbejdet, der synes at vokse i det uendelige — ligesom skatterne.

Endelig skal skolesundhedsplejersken have sin daglige træffetid. Utallige småskader udbedres og større sendes til læge. Afbidte negle,

sorte fingre, dårlig hygiejne i det hele taget, kontrolleres efter aftale med hvert enkelt barn.

Under sin gang på skolen må sundhedsplejersken også have øjnene åbne for hygiejnen på skolen: Rengøring, ventilation, vaskemuligheder, sæbe og håndklæder o. s. v.

Klassebesøg aflægges så ofte der er tid og lejlighed til det, og her tales der også med børnene om hygiejne, sund levevis og gode vaner.

Vi skal lige tilføje, at der på et par af skolerne er gjort forsøg med direkte sundhedsundervisning, hvor vi har fået lov til at bruge en skoletime til at tale med børnene om forskellige hygiejniske, forebyggende og oplysende emner. Vi ville gerne kunne gøre dette systematisk op gennem klasserne og håber efterhånden at få både lejlighed og tid til et sådant direkte undervisende arbejde.

Hjemmebesøg	ca.	414
Moro	»	6000
Mantoux	»	485

Tuberkuloseundersøgelse af børn m. fl.

(Ved overlæge, dr. med. J. N. Lorenzen).

Undersøgelsen er af tuberkulosestationen foretaget efter de samme retningslinier som i de tidligere år.

Der er undersøgt ialt 5.395 børn, som alle er røntgengennemlyst. Desuden er 429 af disse børn på grundlag af skolelægens tuberkulinprøver blevet calmettevaccineret.

Det forholdsvis lave antal calmettevaccinationer må ligesom sidste år tilskrives folkeundersøgelsen i foråret 1952.

Af skolevæsenets personale (lærer- og rengøringspersonale m. fl.) blev ialt 622 personer undersøgt.

En 13 årig dreng, der ikke var calmettevaccineret, viste sig at lide af en åben lungetuberkulose og blev indlagt på sanatorium. Den formentlige smittekilde blev fundet.

En 11 årig dreng havde en fortætning i lungen. Lidelsen viste sig at være en almindelig lungebetændelse.

En 10 årig pige (tilflyttet) viste sig at have en såkaldt situs inversus (organernes beliggenhed som et spejlbillede af det normale).

Blandt personalet påvistes ingen friske tuberkulosetilfælde eller tidligere ikke erkendte lungelidelser af anden art.

Taleskolen.

(Ved audiolog og talepædagog Oluf Schultz).

I skoleåret 1953—54 er der i lighed med de tidligere år foretaget undersøgelser i 2. klasserne, I f, II f, I x og IV x. På grund af den store tilgang af elever måtte undersøgelsen i 2. klasserne for at finde talelidende udgå. Som erstatning for denne undersøgelse blev der udsendt lister til skolerne, hvor klasselærerne kunne opføre de talelidende. Tidligere erfaringer har vist, at man på denne måde kun får de sværeste tilfælde opgivet. Normalt skal der findes ca. 18—20 %. Ifølge de udsendte lister er der blevet opgivet ca. 4 %.

Fra skolelægerne er der blevet henvist 141 elever til mere indgående undersøgelser.

Der er i årets løb behandlet for: Stammen, læsp, udtalefejl, hæshed, snøvl og ganespalte. Det samlede antal behandlinger var ca. 10.000.

Høreprøverne blev fortsat foretaget efter »Esbjergmetoden«. I alt blev der undersøgt 6468 ører, heraf blev 678 ører undersøgt solo med en udvidet 7 tonet prøve og 288 ører solo med hele frekvensområdet samt nerveledningsprøve.

Af det samlede antal blev en del henvist til klinisk behandling. Elever med følgende lidelser har fulgt henvisningen til speciallæge:

Bihulelidelser	4
Forstørrede halsmandler	22
Mellemørelidelser	16
Næsehulelidelser	3
Næsesvælgspolypper	35
Stinkende næse	1
Øreflod (akut)	6
Øreflod (kronisk)	3
Øregangsekzem	2

Der blev givet ca. 2000 pustninger, 158 ører er blevet skyllet for ørevoks. Skylning for kronisk udflod blev foretaget af skolesundhedsplejerskerne. I alt er der blevet givet ca. 12158 behandlinger i taleskolen.

Omstående grafiske fremstilling viser gruppeundersøgelserne. Hørenedsættelsen er afsat som abscisse, idet decibel = 2 mm. (Decibel er enhed for lydstyrke). Som ordinat er afsat antal af ører opgivet i %, idet 1 % = 10 mm. For at forenkle kurven er toppen skåret fra. Der var 48,9 % af de fundne tilfælde, der havde 0 decibel høretab og i 43 tilfælde var tabet større end 45 decibel. Af disse 43 tilfælde var 33 dobbeltsidige.

Efter nærmere gennemgang af de dobbeltsidige tilfælde blev 16 indstillet til optagelse i en påtænkt nyoprettet tunghøreklasse. I samråd med skolepsykologisk kontor blev disse intelligensundersøgt af cand. psyk. fru Lea Marckmann fra Statens undersøgelses- og vejledningsklinik for døve og svært tunghøre børn, København, hvorefter man i et fællesmøde med hensyntagen til alle faktorer udskilte 10 elever til tunghøreklassen. De øvrige 23 elever er blevet sat under observation til evt. optagelse, og 27 har fået undervisning i mundaflæsning og høretræning. I 6 tilfælde blev der udleveret høreapparat, i 1 tilfælde er der blevet søgt om apparat og i de øvrige tilfælde kan speciel undervisningsform eller særligt hensyn hjælpe eleverne til at modtage normalt undervisningsstof.

Lægekontrollen og otologisk behandling udøves af overlæge S. Fr. Nielsen (specialist i øre-, næse- og halssygdomme).

Med henblik på udvidelsen er der ansat en lærerinde, som indtil videre vil blive uddannet i taleskolen.

I årets løb har følgende studiegæster aflagt besøg på taleskolen:

Hr. dr. Willem Wagemann fra universitetet i Kiel.

Hr. dr. J. Beckmann fra Kiel.

Hr. dr. Peter Koehler fra Kiel.

Hr. inspektør Rudolph fra tunghøreskolen i København.

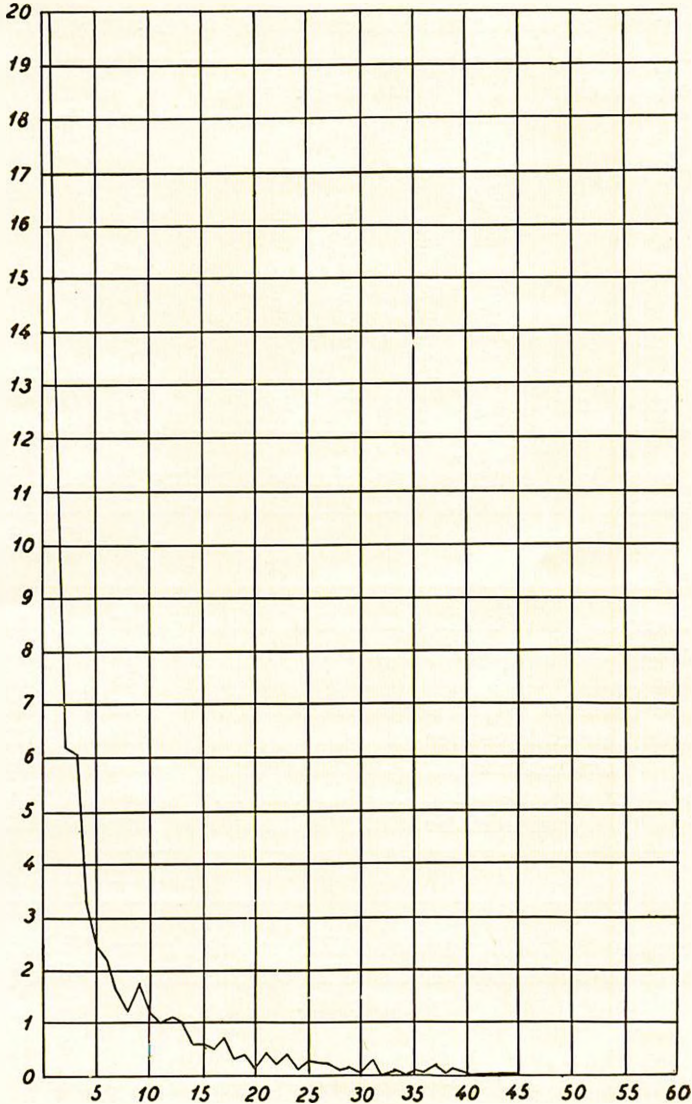
Overlærerinde fru Tove Nielsen, Statens aflæseskole, Fredericia.

Hr. talelærer Jepsen, Århus skolevæsen.

Sundhedsplejerske frk. Hildur Henriksson, leder for sundhedsplejerskerne i Finland.

Hr. forstander E. Forchammer, København.
 En kursist fra skolesundhedsplejerskernes skole i Århus.
 En skolesundhedsplejerske fra Horsens.

Kartoteksarbejdet, journalføring, soloprøver og øreskylninger blev fortsat foretaget af en klinikfrøken.

Skoletandplejen.

(Ved overtandlæge S. Å. Vedel-Petersen).

Det ved skoletandplejen ansatte personale bestod af overtandlægen, 3 børnetandlæger og 1 halvdagsbørnetandlæge, 1 kontorassistent, 5 klinikassistenter, 1 klinikelev, og desuden 1 halvdagsbørnetandlæge i 4 måneder fra 1. novbr. 1953-- 28. febr. 1954. Vi mangler desværre stadig

2—3 tandlæger, og de kan rimeligvis ikke skaffes før den nye tandlægehøjskole bliver en realitet.

Den 1. november 1953 blev tandklinikken på Grådybskolen åbnet, og den 1. januar 1954 tandklinikken på Stormgades skole.

Der blev i skoleåret 1953—54 behandlet 2993 piger og 2688 drenge, ialt 5681 elever.

Oversigt over den systematiske behandling af eleverne i 1. klasserne.

Antal børn		De forskellige behandlings antal						
Behandlede	Ikke behandlede	Fyldning		Extraktion		Rodbehandlinger	Andre behandlinger	Ialt
		Blivende tænder	Mælketænder	Blivende tænder	Mælketænder			
959	223	2402	8	15	546	94	1314	4379

Oversigt over hele den systematiske behandling i året 1953—54.

	Piger	Drenge	Ialt
Rodbehandlinger	408	308	716
Sølvplomber	7753	5182	12935
Emaljplomber	1778	1005	2783
Cementplomber	1812	1188	3000
Tandudtrækning, blivende tænder	127	120	247
do. mælketænder	1204	1024	2248
Andre behandlinger, blivende tænder	4040	2625	6665
do. mælketænder	1300	1122	2422
	18422	12574	30996

Der er foretaget lokal bedøvelse i 1739, reguleringer i 35 komplicerede og i 39 lettere tilfælde. Der er lavet 21 stifttænder, 7 indlæg, taget 245 røntgenbilleder og udført 6 operationer.

Skolebespisningen.

(Ved viceinspektør Ahlmann Nielsen).

Med lov fra 1952 som grundlag blev der i tiden november—marts 1953—54 tilbudt elever inden for de seks første årgange skolefrokost, medens elever i 7. skoleår kunne få en flaske mælk daglig.

Kostplanen har som tidligere været den, som sundhedsstyrelsen har udarbejdet, men for variationens skyld har der dog været ændringer i det omfang, som garantien for frokostpakkens virkning som sikkerhedsmåltid tillod.

Der blev uddelt skolefrokost i 106 dage og i alt fremstillet 411.513 pakker og uddelt 59.206 flasker mælk til elever i II f og II x. — Gennemsnitsprisen pr. pakke (mælk incl.) var 0,55 kr. — Til lærere og til elever der faldt uden for lovens rammer, er der solgt 23.700 pakker skolefrokost med mælk.

På Rørkjær skole og Stormgades skole har der været serveret morgenmad på alle skoledage hele året igennem. På Rørkjær skole i alt 24.694 og på Stormgades skole 9.525 portioner.

Det skolepsykologiske arbejde.

(Ved konsulent for særundervisningen, cand. psych. Erik Matthiessen).

Ved udførelsen af det skolepsykologiske arbejde i skoleåret 1953—54 har medvirket:

Ledende konsulent for særundervisningen, Erik A. Matthiessen.

Konsulent for særundervisningen, Birte Binger.

Skolepsykolog Harald Rasmussen.

Skolepsykiater, dr. med. Ib Ostenfeld og reservelæge Birte Jørgensen.

Kontorist Jørgen Schwartz.

Desuden har overlærer, frk. Anna Rasmussen, Stormgades skole og kommunelærer C. V. Sørensen, Østre skole, foretaget standpunktsprøver og intelligensundersøgelser for kontoret i 6 ugentlige timer. Under den ledende konsulents orlov i foråret 1954 var fru Birte Binger konstitueret som ledende konsulent og hr. H. Rasmussen som konsulent for særundervisningen. I denne periode medvirkede desuden kommunelærer Hagbard Madsen, Vestre skole, i nogle ugentlige timer.

Arbejdet har i det forløbne skoleår formet sig nogenlunde på samme måde som i de foregående. Antallet af nye henvisninger er steget lidt i forhold til det foregående år. Der er en betydelig stigning i antallet af børn, der henvises på grund af tilpasningsvanskeligheder, nervøsitet etc., hvorimod antallet af børn, der henvises udelukkende på grund af pædagogiske årsager er nogenlunde konstant — til trods for, at børnetallet på de yngste alderstrin er steget stærkt. Dette tyder på, at klasse-lærerne i mange tilfælde klarer mindre vanskeligheder på egen hånd.

Hvis man sammenligner henvisningstallene fra årsberetningerne fra andre købstadsskolevæsenere, der også har fuldt udbygget særundervisning, med antallet af henviste børn i Esbjerg, vil man se, at antallet af de børn, der her i Esbjerg henvises til særundervisning, snarest ligger lidt lavere end ved andre skolevæsenere. Dette kan give stof til eftertanke. Enten må der rundt omkring i vore klasser sidde børn, der i realiteten trænger til særundervisning, men som aldrig er blevet henvist til Skolepsykologisk kontor, eller også må de andre steder »tage for mange med« i særklasserne.

Hele spørgsmålet trænger til en grundig undersøgelse, og det er kun mangel på arbejdskraft, der afholder os fra at foretage rutinemæssige læseprøver på alle børn i slutningen af det andet skoleår. En sådan undersøgelse ville uden tvivl vise, at der er langt flere børn, der trænger til særundervisning i dansk på dette klassetrin, der er det gunstigste for iværksættelse af speciel læseundervisning. Erfaringerne har vist, at der er alt for mange børn, der henvises fra slutningen af 3. og 4. klasse, ja,

endda fra 5. klasse og I fm. På dette tidspunkt er det langt vanskeligere at iværksætte en effektiv hjælp — specielt hvis barnet er meget alvorligt retarderet — bl. a. fordi barnet ofte føler sig generet af, at det »skal begynde forfra«, at læseteksterne er for »barnlige«, at det skal gå sammen med mindre børn på læseholdet o. s. v. Læseholdslærerne har her meget store vanskeligheder at kæmpe med.

Dearbornprøver.

I begyndelsen af skoleåret blev der afholdt et instruktionskursus for klasselærerne i 2. klasserne i Dearbornprøveteknik, hvorefter lærerne på egen hånd foretog Dearbornprøverne i deres klasser. Elever, som i denne gruppeprøve opnåede en meget høj eller meget lav intelligenskvotient, blev derpå efterprøvet med de individuelle prøver. Dette arbejde er i de fleste tilfælde blevet foretaget af frk. Rasmussen og hr. C. V. Sørensen.

Intelligensundersøgelse af børn, der af skolen er indstillet til hjælpeklasse eller til at blive omgængere.

I januar—februar 1954 blev der undersøgt i alt 164 børn, der af skolerne var indstillet til hjælpeklasse eller til at være omgængere. Hvert enkelt barn blev underkastet en eller flere intelligensprøver, og der blev foretaget standpunktsprøver i de elementære skolefag. Vi tilrådede skolerne at overflytte 25 børn til hjælpeskolen, at lade 54 børn blive omgængere, at lade foretage fornyet standpunktsprøve på 43 børn i slutningen af skoleåret. 42 børn havde enten et standpunkt, der var for godt til, at man kunne lade dem blive omgængere eller havde deres pædagogiske vanskeligheder på et begrænset område (f. eks. læsning, stavning eller diktat). En del af disse børn blev senere indstillet til læseklasse eller læsehold.

I denne forbindelse skal nævnes, at det ofte er vanskeligt at give skolerne råd for en bestemt kategori af børn, der er normalt begavet, men som af en eller anden grund (f. eks. sygdom, nervøsitet o. l.) er kommet »for langt tilbage«. Ved adskillige skolevæsenes har man såkaldte »hjælpehold«, d. v. s. hold på en 4—5 elever, der — samtidig med, at de går i deres normale klasse — får ekstra hjælp i den eller de discipliner, hvor de er svage. Erfaringerne fra de steder, hvor man har sådanne hjælpehold, er gode, og der vil fra vor side blive givet indstilling til skolemynighederne om etablering af sådanne hold, så snart lærersituationen ser en smule lysere ud.

Undersøgelse og behandling af børn med tilpasningsvanskeligheder.

Samtidig med, at antallet af indstillede børn med tilpasningsvanskeligheder er steget betydeligt, har Skolepsykologisk kontor i det forløbne skoleår fået bedre muligheder for at undersøge og/eller behandle sådanne børn.

Med stor velvilje fra skolemynighederernes side har vi fået indrettet et lokale til legeterapi. Lokalet har været flittigt benyttet, men da erfaringerne endnu er for små og spredte, og da hele dette arbejde endnu er på et eksperimenterende stade, er det for tidligt at udtale sig om resultater o. l.

Forældrerådgivningen er blevet udbygget i det forløbne skoleår. Forældresamtalerne optager en relativ stor del af den samlede arbejds-mængde på Skolepsykologisk kontor.

En del af de indstillede børn har været til en eller flere konsultationer hos skolepsykiateren. Der har ialt været afholdt 11 psykiaterkonsultationer, hvor der har været behandlet 21 nye og 12 gamle sager.

I foråret 1954 besluttede byrådet at bevilge de nødvendige penge til indretning og drift af »RendbjergHjemmet«, foreløbig for en forsøgsperiode på 2 år. Hjemmet tænkes drevet som en observationskoloni i lighed med de af København og Frederiksberg kommuner drevne kolonier.

Et længe næret ønske fra skolepsykologernes side er hermed gået i opfyldelse, og hvis skolemyndighederne ønsker denne koloni drevet efter de retningslinier, som skolepsykologerne anviser, må det siges, at der er sket en betydelig overbygning af det skolepsykologiske arbejde.

»RendbjergHjemmet« vil efterhånden komme til at huse op til 15 børn, der specielt vil blive udvalgt blandt de børn, der lider af alvorlige tilpasningsvanskeligheder, nervøsitet o. l. »RendbjergHjemmet« vil blive taget i brug i begyndelsen af det nye skoleår. Til forstander har Esbjerg skolekommission udnævnt kommunelærer Hans Novrup.

Tunghøreklasse.

I maj måned forberedtes oprettelsen af en klasse for tunghøre børn, idet cand. psych., fru Lea Marchmann fra »Statens klinik for døve og svært tunghøre børn« i 4 dage undersøgte de af skolevæsenets talepædagog indstillede børn. Formålet med denne undersøgelse var at fastslå børnenes intelligensniveau med de særlige prøver, der egner sig for tunghøre børn, idet man dels ønsker, at tunghøreklassens elever skal være normalt begavede, dels tilstræber vidtgående individuelle hensyn i undervisningen.

Det blev herefter besluttet at oprette en tunghøreklasse i det nye skoleår.

Læseprøver.

Der er i det forløbne skoleår blevet foretaget 249 læseprøver, dels på nyindstillede børn, dels på de børn, der i forvejen gik i en læseklasse eller på et læsehold.

Skolemodenhedsprøver.

Som led i en mere omfattende undersøgelse foretog fru Birte Binger og hr. H. Rasmussen i slutningen af skoleåret i et par børnehaveklasse på henholdsvis Rørkjær og Boldesager skole rutinemæssige skolemodenhedsprøver. Desuden er der foretaget 18 individuelle skolemodenhedsprøver efter henvendelse fra skolemyndighederne. Sådanne prøver er foretaget i tilfælde, hvor børnene efter de gældende bestemmelser har været lidt for unge til optagelse i 1. klasse.

Forskellige andre undersøgelser.

En del børn, der skulle udskrives af hjælpeskolen ved udgangen af skoleåret 1953—54 er blevet intelligensundersøgt. Desværre har det i år — på grund af en stor arbejdsbyrde i slutningen af skoleåret — ikke været muligt at efterprøve alle de udskrevne elever. Enkelte tilflyttere fra andre kommuner er blevet undersøgt med henblik på en adækvat klasseplassering, og der er foretaget enkelte undersøgelser af kejtåandede børn med henblik på valg af skrivehånd, givet råd med henblik på erhvervsvalg, videreuddannelse o. l.

Samarbejde med andre myndigheder og institutioner.

Skolepsykologisk kontor har i adskillige tilfælde søgt samarbejde med skolevæsenets to socialrådgivere, der bl. a. har været os til stor hjælp ved tilrettelæggelse af psykiaterkonsultationer og fremskaffelse af værdifulde sociale rapporter.

Frk. Skov har som i de tidligere år med stor interesse og held drevet en fritidsklub for piger, der af skolepsykologerne er henvist til passende fritidsbeskæftigelse.

Samarbejdet med hospitaler, særforplejning og børneværn har udviklet sig på fuld tilfredsstillende måde. Der er ført en omfattende korrespondance med psykiatriske afdelinger, hvor børn — der har været undersøgt af skolepsykolog og skolepsykiater — har været indlagt.

Deltagelse i skolepsykologiske fællesmøder, kursus m. m.

Som i de tidligere år har alle landets skolepsykologer været samlet til et par faglige møder, hvortil vi har fået økonomisk støtte af skoleudvalget. Desuden har skolepsykolog, fru Birte Binger og hr. Harald Rasmussen deltaget i et kursus i Rorschachprøvens brug. Konsulent Erik Matthiessen har under UNESCO's auspici deltaget i et kursus for internationale specialister i Mysore, Indien, hvor formålet bl. a. var at udarbejde læsematerialer og læsetests til brug i underudviklede lande.

Læseklasser og læsehold.

I skoleåret 1953—54 har de læseretarderede og ordblinde børn været undervist i 3 læseklasser (på Boldesager, Rørkjær og Vestre skoler) og på 29 læsehold.

I alt fik 218 elever særundervisning i dansk i det forløbne skoleår.

Til skoleåret 1954—55 er der udtaget i alt 201 elever, der vil blive undervist i 3 læseklasser og 36 læsehold.

Skolepsykologisk kontor har medvirket ved det af »Esbjerg årskursus« arrangerede kursus for læseklasselærere, idet fru Binger har givet undervisning i læsningens psykologi og patologi, mens hr. Matthiessen har undervist i læsemetoder, pædagogik, undervisningsmaterialer etc. Praktikken, der blev arrangeret af fru Binger, blev afholdt i læseklasser og læsehold her ved skolevæsenet. (I øvrigt henvises til beretningen fra »Esbjerg årskursus«).

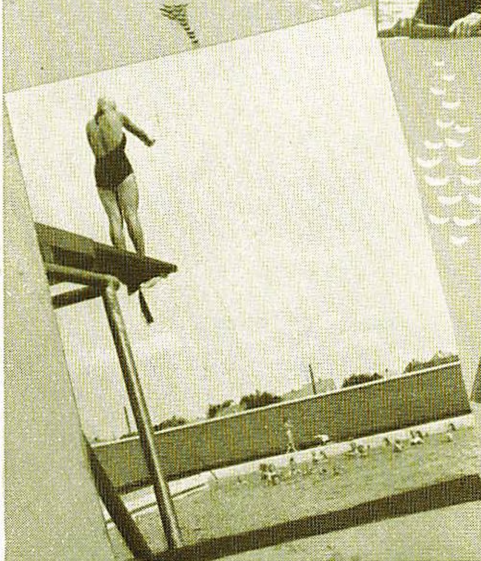
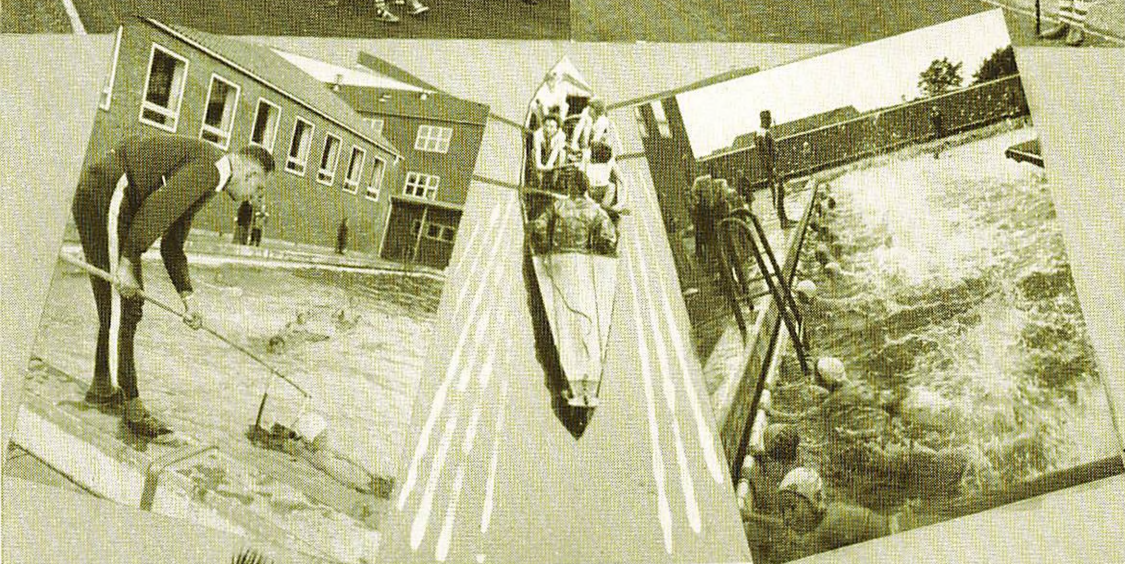
Oversigt over foretagne prøver i skoleåret 1953—54.

Binetprøver	364
Læseprøver	249
Ravenprøver	12
Performancetests	42
CAT + TAT	17
Rorschach	21
Andre prøver ca.	20

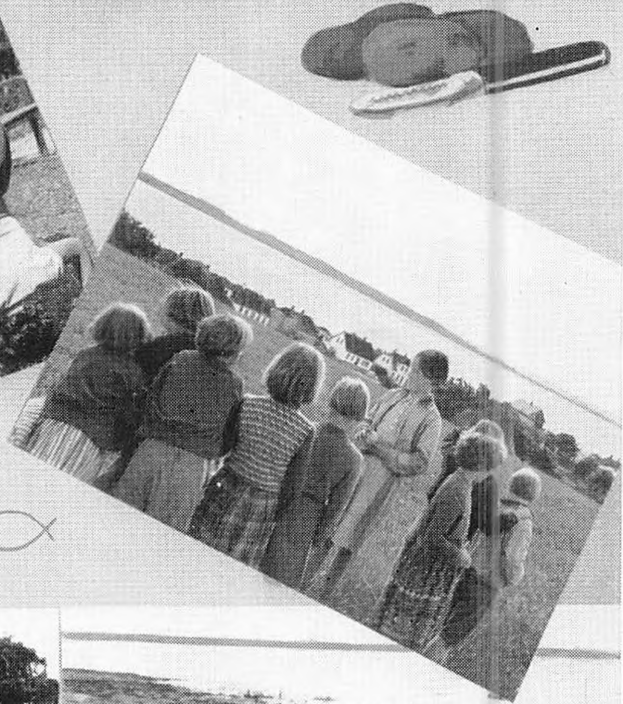
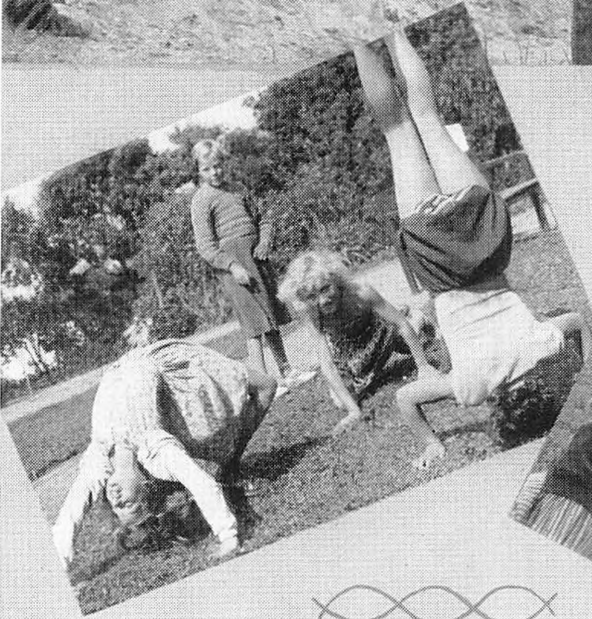
Socialrådgivernes virksomhed.

Skoleåret 1953—54 har arbejdsmæssigt afvejet en del fra de tidligere år. Det betydelige skolebyggeri såvel som nedrivning af gamle og opførelse af nye boliger har givet en væsentlig større forskydning end i de

Ildræt til lands og til vands.

Ferieminder fra Brunsnæs kro, et lejet bosted.

foregående år, idet mange af børnene har måttet skifte skole. Der går naturligvis nogen tid, dels for barnet med at tilpasse sig de nye forhold, dels med etablering af kontakten mellem barnets nye lærer og socialrådgiverne.

For arbejdet vil det være af umådelig betydning, at nye lærere blev gjort opmærksom på socialrådgivernes arbejde, ligesom det er af stor betydning, at kontakten mellem barnets hjem og socialrådgiverne etableres på så tidligt et tidspunkt af barnets skolegang som muligt.

Med hensyn til skoleforsømmelsernes omfang henvises til statistikken andetsteds i beretningen.

Færdselslære.

(Ved politimester B. Hebo).

Færdselsundervisningen har i Esbjerg købstad i skoleåret 1953—54 været effektiv i tiden fra den 15. august til den 5. september 1953 og fra den 15 januar til den 27. marts 1954.

I denne periode har undervisningen omfattet samtlige tredie- og fjerdeklasser i følgende skoler:

Boldesager skole	5	tredieklasser og	4	fjerdeklasser
Jerne skole	3	»	»	3 »
Rørkjær skole	6	»	»	4 »
Gammelby skole	3	»	»	3 »
Østre skole	4	»	»	5 »
Vestre skole	4	»	»	4 »
Stormgades skole	4	»	»	4 »
Danmarksgades skole	5	»	»	4 »
Grådybskolen	6	»	»	4 »

Der er således i alt undervist i 75 klasser, heraf i 40 tredieklasser og i 35 fjerdeklasser. Det samlede antal børn, der er undervist, andrager ca. 1900, idet hver klasse har ca. 25 elever.

Undervisningen har for tredieklassernes vedkommende omfattet 4 timer, hvor undervisningsstoffet har været fordelt på følgende måde:

I første time er der undervist i reglerne om fodgængere.

I anden time er der undervist i reglerne om cyklekørsel.

I tredje time har planspillet været benyttet på den måde, at der udlægges miniaturegader på klasseværelsets gulv. I disse gader opstilles færdselstavlerne og børnene instrueres om betydningen af disse.

Den fjerde time har været benyttet til at instruere børnene om færdselen i praksis, idet man ved opstilling af børnene ved en rundkørsel eller et gadekryds har studeret trafikens afvikling og påvist de fejlmanøvrer, der finder sted fra trafikanternes side.

Undervisningen i fjerdeklasserne har kun omfattet en time og har i det store og hele formet sig som en repetition af grundundervisningen, der blev givet året forud.

Undervisningen har været givet af politibetjent Arnold Madsen, og jeg er af den opfattelse, at der bør tillægges denne undervisning stor værdi.

Boldesager friluftsbad.

Sommeren 1954.

(Ved skoledirektør N. P. Andersen).

Badet har i sommeren 1954 været i drift i tiden 17. maj—19. september og har været benyttet i følgende omfang:

Det komm. skolevæsen i undervisningstiden	435 timer m.	20.800 bade
Det komm. skolevæsens fritidsvirksomhed	388 » »	18.028 »
Esbjerg statsskole	36 » »	1.067 »
Statens sømandsskole	21 » »	1.068 »
Svømmeklubben Esbjerg	81 » »	1.398 »
Offentligheden	404 » »	11.959 »
Dansk livredningsforbund	11 » »	31 »
Ialt	1376 timer m.	54.351 bade

Benyttelsen har fundet sted til følgende tider:

Skolerne: Før og efter sommerferien i tiden kl. 8—15.

Fritidsvirksomheden: Før sommerferien i tiden kl. 15,20—20,00, i sommerferien kl. 8—12 og efter sommerferien kl. 15,20—19,00. I alt 79 dage.

Statsskolen: Kl. 7—8 (2 dage dog kl. 7—9) i 34 dage.

Sømandsskolen: Kl. 19—20 (i sæsonens sidste dage dog kl. 18,30—19,30) i 21 dage.

Svømmeklubben: Varierende 1 à 2 timer pr. aften i tiden kl. 19—22 i 2—3 dage om ugen. Desuden har klubben afholdt 4 stævner à 2 timer på søndage og 1 stævne på 2 timer en lørdag.

Offentligheden: I tiden 29. maj—19. septbr.: Før og efter sommerferien hver lørdag og søn- og helligdag i tiden kl. 14—20. I sommerferien alle ugens dage i tiden kl. 14—20 (dog med aflysning under ovennævnte svømmestævner).

Herudover har Dansk livredningsforbund på 3 søndagformiddage og 1 aften, hvor badet var ubenyttet, i 2—3 timer hver gang benyttet badet til aflæggelse af livredder-, bjerge- og frisvømmerprøver. For denne benyttelse er der ikke krævet nogen betaling.

Til betjening af offentligheden var beskæftiget følgende personale:

- 1 billetsælger,
- 2 bademedhjælpere,
- 2 livreddere,

hvortil kommer, at der i perioder med særlig stor belastning var antaget ekstra medhjælpere, der som den væsentlige opgave havde at føre tilsyn i renselsesbadet for at forhindre overflødig forbrug af varmt vand.

Ved betaling for benyttelse af badet har været anvendt følgende takster: Statsskolen, sømandsskolen og svømmeklubben 15 kr. pr. time, sidstnævnte dog 30 kr. pr. time under stævner under hensyntagen til det derved for badet i almindelighed formindskede billetsalg.

Ved den offentlige benyttelse betalte voksne 1 kr. og børn 50 øre pr. bad. Håndklæder kunne lejes for 25 øre pr. stk., og sæbe kunne købes for 5 øre pr. stk. Af praktiske grunde var sæbesalget tilrettelagt som billetsælgerens private forretning, hvorfor dette salg ikke er opført i badets regnskab.

Udgifter og indtægter ved driften af badet i det hele taget har udgjort:

Udgifter:

Lønninger	11.762,73 kr.
Brændsel	5.596,00 »
Klor, salt m. v.	1.728,73 »
Vand	550,00 »
Elektricitet	1.400,00 »
Andre udgifter	506,70 »
	<hr/>
	21.544,16 kr.

Indtægter.

Entreindtægter og lejeafgifter

Statsskolen	540,00 kr.
Sømandsskolen	315,00 »
Svømmeklubben	1.365,00 »
Offentligheden	6.384,50 »
Udlejning af håndklæder	3,25 »
Saldo	12.936,41 »
	<hr/>
	21.544,16 kr.

Den gennemsnitlige bruttoudgift har herefter været:

Pr. badetime	15,66 kr.
Pr. bad	39,64 øre

Som det vil ses af foranstående fordeler skolevæsenets og offentlighedens benyttelse af badet sig som nedenfor anført, idet bemærkes, at statsskolens, sømandsskolens og svømmeklubbens benyttelse, der er det kommunale skolevæsen uvedkommende, henregnes under offentlighedens benyttelse af badet:

Skolevæsenet	823 timer med 38.828 bade
Offentligheden	553 » » 15.523 »

På den på skolevæsenets budget opførte konto på 5.000 kr. til drift af badet bogføres beløb, der vedrører offentlighedens benyttelse, medens beløb, der vedrører skolevæsenets egen benyttelse, føres på de respektive konti under skolevæsenet iøvrigt.

Af de før nævnte beløb vedrører samtlige indtægter og lønningsudgifter den offentlige benyttelse, og det samme gælder samtlige »andre udgifter«, således at fordeling mellem skolevæsenet og offentligheden skal ske af udgifterne til brændsel, klor, salt m. v., vand og elektricitet.

Når denne fordeling — foretaget på grundlag af antallet af benyttede timer, skolevæsenet 823 timer og offentligheden 553 timer — har fundet sted, stiller regnskabet for offentlighedens benyttelse sig således:

Udgifter.

Lønninger	11.762,73 kr.
Brændsel	2.249,00 »
Klor, salt m. v.	694,16 »
Vand	221,00 »
Elektricitet	563,00 »
Andre udgifter	506,70 »
	<hr/>
	15.996,59 kr.

Indtægter.

<i>Entreindtægter og lejeafgifter</i>	
Statsskolen	540,00 kr.
Sømandsskolen	315,00 »
Svømmeklubben	1.365,00 »
Offentligheden	6.384,50 »
Udlejning af håndklæder	3,25 »
Saldo	7.388,84 »
	15.996,59 kr.

Kommunens udgift eller tilskud pr. bad har herefter udgjort 47,60 øre. Den 17. maj 1954 indtraf den ulykkelige hændelse, at en 11-årig pige, Inge Lillian Christensen, datter af arbm. August Sylvest Christensen, Danmarksgade 23, her, druknede under badning på et af fritidsvirksomhedens hold.

Den kølige og regnfulde sommer har bevirket, at badet skønt benyttet i 229 timer mere end i sommeren 1953 har haft 4529 færre bade end i 1953. For så vidt angår antallet af bade under offentlighedens benyttelse i videre forstand (jfr. foran) udgør nedgangen 4.004 bade, hvilket bl. a. i forening med antagelsen af 2 mod tidligere 1 livredder efter drukneulykken har bevirket, at underskuddet ved offentlighedens benyttelse, der var budgetteret til 5.000 kr., har andraget som foran nævnt 7.388,84 kr. mod 3.136,84 kr. i 1953.

Til orientering kan yderligere anføres, at antallet på 11.959 bade under den egentlige offentlige benyttelse fordeler sig på 810 voksne og 11.149 børn. (Henholdsvis 7 % og 93 % mod i 1953 10 % og 90 % og i 1952 19 % og 81 %).

Virksomheder i forbindelse med skolevæsenet.

Esbjerg kommunale fortsættelsesskoler.

(Ved forstander H. Mogensen).

Aftenskolen:

Der gennemførtes i sæson 1953—54 i alt 153 (175) kursus med 2656 (3205) elever, 17,4 (18,4) elever i gennemsnit pr. kursus.

Elevtimetallet — det virkelige tal til bedømmelse af undervisningens omfang — var 146.579 (147.398). Heraf forsømtes 31.353 (35.345) elevtimer eller 21,4 % (23,9).

Den samlede nedgang bliver således kun på 819 elevtimer, hvilket svarer til 1 normalt kursus med ca. 20 elever.

Eleverne fordeles således:

590 mandlige, heraf 44 mellem 14—18, 50 mellem 18—21 og 496 over 21 år.

2066 kvindelige, heraf 187 mellem 14—18, 241 mellem 18—21 og 1638 over 21 år.

Ca. 200 elever deltog i mere end eet kursus.

Aftenskolen oprettede selv 41 (40) kursus med 743 (789) elever. Samlet elevtimetal 46.548,5 (44.542,5).

De øvrige kursus var tilmeldt:

A. O. F.	45 (58)	»	»	362 (550)	»	»	18.229 (20.935)	»
F. O. F.	21 (28)	»	»	195 (163)	»	»	8.093 (6.836)	»
L. O. F.	10 (8)	»	»	396 (364)	»	»	23.141,5 (16.014)	»
Esbj. husm.-f. .	22 (21)	»	»	64	»	»	3.390	»
» coop. »	3	»	»	103 (135)	»	»	5.829 (6.543)	»
Dansk kv. samf.	5 (6)	»	»		»	»		»

Fra private og foreninger var der tilmeldt 6 kursus med 112 elever og 5.630 elevtimer.

Fagenes fordeling:

Fag:	Antal kursus:	Elevtal	Gennemsnit pr. kursus	Elevtimer
Håndgerning	63	1022	16,2	60.954
Husgerning	20	429	21,5	29.113
Engelsk	16	293	18,3	13.076
Tysk	3	61	20,0	2.636
Fransk	4	65	16,3	2.242
Regning	3	50	16,6	2.110
Bogføring	2	26	13,0	758
Samfundslære	6	77	12,8	2.169
Bast og peddigør	2	40	20,0	2.280
Bogbinding	6	99	16,5	6.066
Sløjd	3	50	16,6	4.113
Sundhedslære og samarittergerning	3	51	17,0	1.674
Sang og musik	8	146	18,3	6.982
Porcelænsmaling og tegning	8	127	16,0	7.773
Forskellige fag	6	120	20,0	4.633
I alt	153	2.656	17,4	146.579

Forskellige fag omfatter dansk, litteratur, keramik, landbrug og jagt.

Husgerning fordeler sig således:

Aftenskolen	10	214	21,4	17.251,5
Esbjerg husmoderforening	6	135	22,5	7.661,5
Esbjerg coop. husmoderfor.	2	44	22,0	2.310
Dansk kv. samf.	2	36	18,0	1.890
I alt	20	429	21,5	29.113

Af eleverne var 405 kvinder, heraf 164 under 21 og 241 over 21 år. 24 mænd, heraf 21 under 21 og 3 over 21 år.

Undervisningen blev tilrettelagt af husholdningskonsulent frk. Joh. Rasmussen, der også underviste på enkelte kursus. Endvidere blev undervisningen besørget af husholdningslærerinderne frk. M. L. Maulund og fru E. Bækgård.

Man benyttede skolekøkkenerne på Bøldesager, Danmarksgades, Rørkjær og Stormgades skoler.

Undervisningen er besørget af ca. 90 lærere, studiekredsledere, husholdningslærere, syersker, bogbindere m. m. Det lykkedes at fremskaffe en midlertidig godkendelse af lederne til bogbinding og bastarbejder, og jeg har en begrundet formodning om, at det vil lykkes at få denne fornyet til næste sæson. Der er blevet ydet en god indsats af de mange lærerkræfter. Undervisningen er krævende, og for de flestes vedkommende kræver den store forberedelser.

Medhjælp ved tilsynet med de mange kursus har været viceinspektorerne Henry Jacobsen (Danmarksgades og Stormgades skoler), A. Valther Petersen (Boldesager skole), kommunelærer Werner Petersen (Østre skole + de spredte hold), overlærer A. Krogh (Jerne skole) og husholdningskonsulent frk. Rasmussen (husgerning).

Ungdomsskolen:

Ungdomsskolen begyndte med åbningsfesten den 21. september. Her mødte 130 elever, 87 piger og 43 drenge. Af disse var 32 piger og 19 drenge 2. og 3. års elever.

Der var oprindelig tilmeldt ca. 150 elever, men som de tidligere år var der ca. 20, som vi ikke senere så noget til. Eleverne blev fordelt i 2 drengeklasser og 5 pigeklasser, heraf 1 husassistentklasse.

Den obligatoriske undervisning — husgerning, værkstedslære, regning, dansk, samfundslære, sundhedslære, gymnastik, barnepleje og syning — var henlagt til 3 aftener, mens en fjerde helligedes fritidsarrangementerne — hobby, vævning, syning og sport samt klubben.

I forbindelse med klubben har der været 4 filmsaftener, bl. a. med foredrag om Brasilien og Island, 2 grammofonaftener, 1 »Hvem ved hvad«, 1 håndboldkamp med fritidsklubben, 3 fester med dans. Endvidere åbningsfest og julefest. Eleverrådet har medvirket ved tilrettelæggelsen af disse arrangementer.

Pigeklasserne har aflagt besøg på centralsygehuset, mens drengene har besøgt dampcentralen.

Frafaldet har været nogenlunde som de tidligere år med de samme årsager: Ulyst, læreplads, og for mange pigers vedkommende for lidt fritid i huset. I alt var frafaldet på 10 piger og 16 drenge. Frafaldsprocenten var 20. Skolen sluttede med 104 elever.

Følgende har undervist på skolen: Husholdningskonsulent frk. Rasmussen, sundhedsplejerske frk. D. Klit, instruktionsplejerske frk. K. Brun Rasmussen, fru H. Skjødsholm, lærerinderne frk. A. Plougsgård og K. Lønne, montør Helge Krogh, kommunelærerne Hemming Mortensen, J. Chr. Nielsen, B. Hansen Nielsen og J. Erenbjerg. Kommunelærer Erling B. Engsted har ført det daglige tilsyn.

De unges haver:

Der har i den forløbne sæson været i alt 59 elever (58), fordelt i tre klasser. Det samlede antal undervisningstimer blev 231 (234) og elev-timetallet 4.543 (4.524).

Af eleverne var 41 mandlige, 30 under 21 og 14 over 21 år. 15 kvindelige, 9 under 21 og 6 over 21 år.

Sommeren 1953 blev den sidste i de gamle haver. Det nye haveanlæg ved Dano-anlægget bliver ikke klar før tidligst 1955, indtil da må vi lade denne afdeling hvile.

Forsøgsassistent J. Seidler har som de foregående år ledet det daglige arbejde i haverne.

Aftenhøjskolen:

Aftenhøjskolen havde i den forløbne sæson 8 kursus med i alt 123 elever, 77 kvinder og 46 mænd. Undervisningen har strakt sig over 352 timer med 5.449 elevtimer. Her har vi ikke noget reelt sammenligningsgrundlag med 1952—53, idet denne sæsons kursus var præget af foredragsrækken. Alle de nævnte 8 kursus var tilmeldte, nemlig:

2 fra F. O. F., litteratur og samfundslære, 32 elever med 1648 elevtimer.
6 fra A. O. F., samfundslære og hjem og skole, 91 elever med 3801 elevtimer.

Der blev forsøgt oprettet kursus i andre fag, men tilslutningen blev for ringe. Efter min mening, er der et stort behov for disse aftenhøjskolekursus, og på nuværende tidspunkt er der flere henvendelser om kursus til næste sæson.

Fælles arrangementer:

I 1953—54 har der været 3 store fællesarrangementer for eleverne. Den 28. oktober var der teateraften. Skoleescenen opførte »Genboerne«. Fuldt hus og ubetinget succes.

Den 10. februar igen teateraften. Denne gang opførtes »Den indbildt syge«, også her fuldt hus og succes.

Endelig den 8. marts, hvor skuespilleren Miskov Makwarth spillede og læste »Morderen Raskolnikow«. God tilslutning og ubetinget succes.

Disse tre aftener var arrangeret i samarbejde med teater- og musikorganisationen »Arte«, København.

Alt i alt en god sæson, der trods vanskelige forhold i starten alligevel næsten nåede på højde med den foregående. Det blev sidste sæson under den gamle lov. Den nye lov bliver færdigbehandlet i disse dage, og den vil utvivlsomt komme til at byde på fordele og forbedringer. Mange mennesker går med et behov for undervisning inden for et eller andet felt, og de fleste af disse vil kunne få dette behov dækket gennem aftenkursus.

Måtte mange næste sæson benytte sig af det tilbud, der gives, ville det betyde lærerige og nyttige kundskaber eller færdigheder og samtidig give glæde og minder.

Esbjerg årskursus for lærere.

(Ved viceinspektør Sv. Å. Werborg).

Esbjerg Årskursus oprettedes i 1936 af Esbjerg Lærerforening.

Bortset fra korte instruktionskursus var et ophold på Danmarks Lærerhøjskole den eneste form, under hvilken en lærer kunne erhverve sig pædagogisk uddannelse før dette tidspunkt.

De mange årskursus, der i slutningen af trediverne oprettedes i provinsen, må derfor ses som et led i bestræbelserne for at gøre den undervisning, som gives på Danmarks Lærerhøjskole, tilgængelig for et større publikum og hermed imødekomme et fra lærerne længe næret ønske om at stå bedre rustet til det daglige arbejde i skolens tjeneste.

Esbjerg Årskursus er af undervisningsministeriet anerkendt som berettiget til i fagene engelsk, tysk, fransk, matematik, dansk, svensk, fysik og kemi at give en undervisning svarende til den, der meddeles på Danmarks Lærerhøjskoles 1. årskursus i disse fag, således at der for

kursister, der har gennemgået undervisningen på tilfredsstillende måde, udstedes et af undervisningsministeriet godkendt vidnesbyrd, der giver adgang til optagelse på Danmarks Lærerhøjskoles 2. årskursus i de pågældende fag.

Et kursus, der skal svare til et 1. års kursus på Danmarks Lærerhøjskole, må omfatte ca. 210 timers undervisning fordelt på 2—3 år.

Fra kursusåret 1950—51 har Esbjerg årskursus desuden opnået tilladelse til at oprette kursus til uddannelse af læseklasselærere i lighed med de kursus, der arrangeredes af undervisningsministeriets særklassesudvalg. Også for deltagelse i dette kursus udstedes anerkendt bevis.

Foruden at oprette kursus i disse »anerkendte« fag har årskursus til opgave at oprette kursus af længere eller kortere varighed, når et rimeligt antal lærere udtrykker ønske derom, og det skønnes, at oprettelsen af sådanne kursus er til gavn for det daglige arbejde i skolen eller til fremme af lærernes personlige udvikling.

Gennem de sidste år har der været en glædelig tendens til at lægge an på det praktisk-pædagogiske ved siden af det faglige. Der har således været afholdt kursus i regnemethodik, individuel undervisning og aktivitetspædagogik, og i indeværende år har der som noget helt nyt været afholdt kursus for skolebibliotekarere og kursus i erhvervsvejledning. Begge disse kursus har været en stor succes; deltagerne har dels i studie-kredsform og dels gennem diskussioner med folk fra bibliotek og erhverv fået en viden med hensyn til biblioteksvæsen og erhvervsliv, som kan blive til stor gavn for arbejdet i skolen.

Esbjerg Årskursus ledes af en bestyrelse på 5 medlemmer, som for øjeblikket er: Skoledirektør N. P. Andersen, amtsskolekonsulent N. H. Nielsen, Starup, skoleinspektør Karen Marie Nielsen, kommunelærerinde Ellen Nielsen og kommunelærer P. Vedde, der er bestyrelsens formand. Viceinspektør Sv. Å. Werborg varetager den daglige ledelse af kursus.

Esbjerg Årskursus har i det forløbne år fået følgende tilskud: Fra Esbjerg kommune 2300 kr., fra Ribe amts skolefond 1600 kr. og fra staten 6276 kr. Kursisterne har indbetalt 5988 kr.

På 14 hold er i kursusåret undervist 197 deltagere: 115 fra Esbjerg og 82 fra andre steder i Ribe amt.

Fra Esbjerg har der været deltagere på følgende hold:

Fransk II (lærer: lektor E. Tyrrestrup): Ole Klintø, Niels Nøhr, Inga Lau, Erik Matthiessen, Inge Matthiessen, Birthe Binger, Harry Petersen, Sv. Å. Werborg, Else Mandal Petersen, Harald Lauritsen og Gudrun Krogh.

Kursus for læseklasselærere (skolepsykologerne E. Matthiessen og B. Binger): Grethe Thomsen, Niels Hansen Nielsen, Andreas Nielsen, Kety Nielsen, Erling Engsted, M. Madsen, Anders Dalgård, R. Bebe Hansen og Børge Hansen Nielsen.

Bibliotekskursus (børnebibliotekar Grethe Norvang): Børge E. Hansen, Johs. Flebo, Agnete Kirkegård, Laurits Nielsen, Ellen S. Nielsen, A. Skov Thomassen, Ingolf Mortensen, M. Kruse Hansen, Lidda Sørensen, Alfred Jørgensen, Dagny Hillersborg, Karen M. Mikkelsen, Hagbart Madsen, Duval Christensen og Viggo Nielsen.

Tegning (seminarielærer A. Sørensen, Ribe): Anna Marcussen, Andreas Nielsen, Axel Madsen, Ø. Toft Hansen, Harald Lauridsen, Gerda Løkkegård, Marie Sørensen, Henry Sørensen og Jørgen Erenbjerg.

Engelsk I (inspektør E. Halager): Synnøve Jørgensen, Carlo Thorstensen, K. J. Hansen, Ketty Nielsen, N. J. Svane Nielsen, Gunnar Søvad, E. Brandt Thomsen, Kirsten Hansen, Max Søndergård, Kirsten Lønne, Else Mandal Petersen, Ejvin Lau, E. Bøgh Hansen og Hans Schnell.

Engelsk III (lektor E. Tyrrestrup): Erik Gabriel Pedersen, Annalise Plougsgård, H. J. Hansen, K. Bjorholm, Johs. Eg Clausen og J. A. Kirkegård.

Naturhistorie III (adjunkt N. Fernstrøm): G. Aagaard Sørensen, Kn. Bækgaard Knudsen, E. Damm Jensen, Carlo Sørensen, M. Kruse Hansen og L. H. Kock.

Keramik (overlærer A. Østerskov Nielsen): Gudrun Nordholt, Jørgen Erenbjerg, Axel Madsen, Else Mandal Petersen, Agnete Kirkegaard, Anders Dalgaard, D. Petersen, Gerda Løkkegaard, Kirsten Vesterager, Jens Lambertsen, Frida Kløft, Henry Sørensen, Marie Sørensen, Birthe Hallum, E. Bobjerg Larsen og Ø. Toft Hansen.

Erhvervsvejledning: Laurits Nielsen, Kresten Johansen, Beate Hansen, H. L. Obling, E. Bøgh Hansen, Ole Klintø, H. Hansen, V. Sørensen, Gerh. Thorsen, Werner Petersen, Max Søndergaard, Johanne Nielsen, K. Mosegård Mikkelsen, M. Ravn, E. Lau, E. Damm Jensen, Gyda Ravn Petersen, H. Novrup, Warla Østbirk, Harly Møller, Ellen Degn, E. Fonsmark, R. Bebe Hansen, P. Vedde, Sv. Å. Werborg og Carl Dirks.

Sydjysk ungdomskostskole, Holsted.

(Ved forstander S. N. Friborg).

Skolen har som sædvanligt haft 3 kursus, 2 for piger og 1 for drenge. Elevtallet for hver af de 3 kursus har været henholdsvis 37,44 og 34. Vi har altså haft 81 piger og 34 drenge.

Åbenrå har sendt 7 (8 pladser), Esbjerg 25 (27), Fredericia 6 (14), Haderslev 9 (10), Horsens 19 (20), Kolding 14 (17), Ribe 4 (4), Silkeborg 14 (13), Sønderborg 9 (9), Tønder 0 (4), Varde 4 (4), Vejen 2 (2), mens 2 elever ikke var fra nogen medlemskommune.

Elevernes gennemsnitsalder ligger mellem 15 og 16 år. Deres udbytte af skoleopholdet ville utvivlsomt have været større, hvis gennemsnitsalderen havde været 16—17 eller endog 17—18 år.

Af de 115 elever var de 18 børn af enlige kvinder (ugifte, fraskilte eller enker), 42 var børn af ikke faglærte arbejdere, 29 var børn af faglærte, 7 af tjenestemænd og 19 af selvstændige erhvervsdrivende.

I lærerstaben er sket den ændring, at lærer Poul Mejlhede har afløst lærer Sneum, efter at stillingen et års tid var ubesat.

Skolens bestyrelse består af overlærer M. Kaae, Esbjerg, byrådsmedlem, rektor Georg Buchreich, Åbenrå, sparekassedirektør Dalgas Bunch, Ribe, stadsskoleinspektør H. A. Hansen, Kolding og journalist A. Kirkegård, Silkeborg.

Skoledirektør N. P. Andersen, Esbjerg, er skolens kasserer og bestyrelsens sekretær.

En sag, som gennem årene har voldt os noget besvær, er elevernes beskæftigelse i deres fritid. Mange af vore elever er hjemme fra vant til, at de om aftenen kan gå i biografen eller på gaden for at træffe kammerater. Vi har søgt at holde dem hjemme på skolen, men det har været svært at beskæftige dem, så de af sig selv havde lyst til at blive hjemme. Dette forhold har nu ændret sig. På sidste kursus 1952—53 begyndte vi de første famlende forsøg med at indføre keramik-arbejde som fritids-

beskæftigelse. Dette arbejde er yderligere udbygget i 1953—54, og sammen med andre former for husflidsarbejde har vi nu så meget hobbyarbejde at tilbyde eleverne, at det langt overvejende flertal af dem slet ikke kan få tid til at forlade skolen i deres fritid.

Esbjerg børnebiblioteker.

(Ved overbibliotekar frk. Ingrid Vig Jensen).

Valgt af Esbjerg byråd:

Fru Agnes V. Nielsen, næstformand.
Viceinspektør Karen M. Nielsen.
Typograf Sigurd Borch, medlem af skolekommissionen.
Revisor S. Ødum Jensen, medlem af skolekommissionen.

1/4 1954.

Typograf Werner Fievé, næstformand.
Fru Rikke Jensen.
Fru Agnes Jensen, medlem af skolekommissionen.
Snedkermester C. Bjerregaard, medlem af skolekommissionen.

Valgt af Centralbiblioteket:

Landsretssagfører A. C. Krebs, formand.

Valgt af fælleslærerrådet:

Skoleinspektør Karl Bruun.

Selvskrevet medlem:

Skoledirektør N. P. Andersen.

Forretningsudvalget består af:

Landsretssagfører A. C. Krebs, formand.
Skoledirektør N. P. Andersen.
Fru Agnes V. Nielsen.

1/4 1954.

Landsretssagfører A. C. Krebs, formand.
Skoledirektør N. P. Andersen.
Typograf Werner Fievé.

Esbjerg Børnebiblioteker, der udgør en administrativ enhed, omfatter:

1. Hovedbiblioteket (Børnebiblioteket) i Centralbibliotekets bygning.
2. Skolebibliotekerne:

Boldesager skole,
Danmarksgades skole,
Gammelby skole,
Grådybskolen,
Jerne skole,
Rørkjær skole,
Stormgades skole,
Veldbæk skole,
Vestre skole,
Østre skole.

Det voksende børneantal har bevirket stigning i benyttelsen af børnebibliotekerne for skolernes vedkommende især takket være Grådybskolen i Ibrugtagen, der skabte mulighed for udlåns- og læsesalsvirksomhed i et klasseværelse, indtil de endelige lokaler kan tages i brug i 1954/55. Udlånsvirksomheden har haft en stigning på 6,7 %, hvoraf skolebibliotekerne tegner sig for 8,8 % og Børnebiblioteket for 5,09 %. Skolernes læsesale har derimod haft mindre besøg, en nedgang på 2,1 %, medens Børnebibliotekets læsesal kan notere en stigning i besøget på 37,1 %.

De store bogmæssige krav, der stilles til børnebibliotekets katalogiseringsarbejde, har bevirket ansættelse i et halvt år af en ekstra børnebibliotekar til bestridelse af indkøb og katalogisering til Grådybskolen, der skal stå fuldt udbygget august 1954, samt til en gennemgang og katalogisering af skolernes classesætsamlinger.

Det af bestyrelsen nedsatte bogudvalg har afholdt 3 bogvalgsmøder. Den ledende børnebibliotekar har endvidere udarbejdet bogforslag for Ribe amts børne- og skolebiblioteker samt gennemgået årets børnebøger for amtets sognebibliotekarer.

Da der ikke de senere år på Statens Lærerhøjskole har været afholdt begynderkursus for skolebibliotekarer, og der i Esbjerg efterhånden med antagelse af nye skolebibliotekarer var dukket et stærkt behov op herfor, arrangerede »Esbjerg Årskursus« med børnebibliotekar Grethe Norvang som leder et kursus for skolebibliotekarer efter tilsvarende plan som gældende for Statens Lærerhøjskole. Der meldte sig 18 deltagere, der i 72 timer modtog undervisning i bibliotekskundskab (20 timer), bogkundskab (46 timer) og læsestudiemetodik (6 timer) med følgende lærere: Førstelærer Sv. Alleslev, Ejby (3 timer), skoledirektør N. P. Andersen (5 timer), børnebibliotekar Inge Uglvig Christiansen (6 timer), børnebibliotekar Gudrun Franck, Frederiksberg (3 timer), overbibliotekar Ingrid Vig Jensen (3 timer), bibliotekar Signe Kaae (4 timer), børnebibliotekar Anna Grete Kjær Mikkelsen (2 timer), børnebibliotekar Grethe Norvang (31 timer), bibliotekar Brita Olsson, København (3 timer), børnebibliotekar Marie Svendsen (12 timer). Af de 18 deltagere var 6 skolebibliotekarer og 6 medhjælpere for disse.

Oversigt over virksomheden i udlånsafdelingerne.

	Antal bind 31/3-53	Antal bind 31/3-54	Antal lånere 31/3-53	Antal lånere 31/3-54	Antal udlån 31/3-53	Antal udlån 31/3-54
Boldesager skole	2.060	2.251	291	257	9.627	9.479
Danmarksgades skole	3.048	2.887	523	417	7.168	7.724
Gammelby skole	1.452	1.593	172	226	5.522	6.140
Grådybskolen		1.280		214		5.444
Jerne skole	1.722	1.851	238	275	3.547	4.173
Rørkjær skole	3.129	3.184	520	490	8.578	8.808
Stormgades skole	3.122	3.093	491	438	10.260	8.538
Veldbæk skole	665	704	42	48	1.098	1.916
Vestre skole	2.945	2.941	294	260	5.280	4.673
Østre skole	2.843	2.812	439	220	6.291	5.550
Hovedbiblioteket	11.219	11.817	3.141	3.211	76.608	80.510
I alt	32.205	34.413	6.151	6.056	133.979	142.955

Skolerne: 8,8 % stigning. Hovedbiblioteket: 5,09 % stigning.
Stigning i alt: 6,7 %.

Af frilæsningsæt til 1.—3. klasser er i alt udlånt:

	Sæt	Antal bind
Boldesager skole	28	840
Danmarksgades skole	14	350
Gammelby skole	11	358
Grådybskolen	44	925
Jerne skole	6	168
Rørkjær skole	26	730
Stormgades skole	19	594
Veldbæk skole		
Vestre skole	27	852
Østre skole	17	466
Hovedbiblioteket	24	675
I alt	216	5.958

Oversigt over virksomheden i læsesalsafdelingerne.

	Antal bind 31/3-53	Antal bind 31/3-54	Antal åbningsd. 1953-54	Antal besøg 1952-53	Antal besøg 1953-54
Boldesager skole	335	370	103	4.231	2.978
Danmarksgades skole	852	863	138	1.607	1.593
Gammelby skole	322	358	104	4.383	2.922
Grådybskolen		132	103		1.619
Jerne skole	421	455	103	2.014	2.220
Rørkjær skole	1.064	1.103	138	3.655	3.789
Stormgades skole	1.054	1.089	138	2.194	2.587
Veldbæk skole	239	253			
Vestre skole	430	470	98	1.024	734
Østre skole	484	531	101	1.512	1.744
Hovedbiblioteket	1.252	1.319	133	2.568	3.523
I alt	6.453	6.943		23.188	23.709

Skolerne: 2,1 % nedgang. Hovedbiblioteket: 37,1 % stigning.
Stigning i alt: 2,2 %.

Virksomheden i hovedbiblioteket.

Hovedbiblioteket har haft åbent for udlån hver mandag, onsdag og fredag kl. 14—19, i alt 148 udlånsdage (1952/53: 146 dage), og der er udlånt 80.510 bd. (1952/53: 76.608 bd.), en stigning på 5,09 %.

Læsesalen har været åben hver tirsdag, torsdag og lørdag kl. 15—19, undtagen i tiden 1. juni—31. august, hvor læsesalen er lukket om lørdagen, i alt 133 dage (1952/53: 137 dage). 3.523 børn har besøgt læsesalen (1952/53: 2.568), en stigning i antallet af besøgende på 37,1 %.

Til den ugentlige »eventyrtime« for mindre børn har børnene i år været delt i to hold, 4—7 årige og 7—10 årige. Eventyrtimerne, som finder sted torsdag eftermiddag kl. 16—16½ i tiden 1. okt.—1. april, har været besøgt af i alt 973 børn.

Oplæsningsaftenen for 10—14 årige, som finder sted tirsdag kl. 19—19,45 i samme periode, har været besøgt af 317 børn. En gang månedligt har der i stedet for oplæsning været en filmforestilling for denne aldersgruppe med et besøg på i alt 511 børn.

Der har været afholdt en præmiekonkurrence, hvortil der indløb 122 løsninger og uddeltes 3 bogpræmier.

5.809 1. og 2. hjemkaldelser (1952/53: 4.453) og 945 (1952/53: 704) andre skrivelser er blevet afsendt, og bibliotekets bud har måttet afhente uafleverede bøger 236 steder (1952/53: 142 steder).

Den samlede bogtilvækst har været 4.898 bd. + 272 bd. til dubletsamlingen (1952/53: 5.794 + 276), og der er kasseret i alt 2.200 bd. (1952/53: 1.946 bd.).

Samarbejdet med skolerne.

27 klasser (2fm. og 3.xm.-klasser) har besøgt biblioteket og fået undervisning i biblioteksbenyttelse 2 timer hver.

For en 3fm.-klasse, som har arbejdet med emnet: »Fra billedskrift til vor moderne avis«, har biblioteket arrangeret en udstilling i tilknytning til emnet, og børnene hørte et kort foredrag om biblioteksvæsen fra gammel tid til vor tid. Besøget afsluttedes med en forevisning af filmen: »Ungdom og bøger«.

Arbejdet med sammensætning af emnebiblioteker til brug i skolerne er i stadig stigning. Af emnerne kan nævnes: Lejrskolebiblioteker, Bornholm, Erhvervsvejledning, Færøerne, Island. Desuden har der været udlånt 24 sæt frilæsningsbøger samt 2 sæt engelsk skønlitteratur.

Skolebibliotekerne på Boldesager, Grådyb og Stormgades skoler og feriekolonierne i Rendbjerg og Sønderho har desuden haft henholdsvis 154, 193, 134, 171 og 125 bd. udstationeret af fællessamlingens bøger.

For skolepsykologisk kontor er i samarbejde med læseklassernes lærere udarbejdet læsesæt til henholdsvis 3. og 4. læseklasse, hvortil et udvalg af læseklasselærere er i gang med udarbejdelse af spørgsmål.

Til feriekolonien i Sønderho, samt til skolehjemmet i Rendbjerg har biblioteket for skolevæsenet ordnet henholdsvis en udlånsamling, samt et udlåns- og håndbibliotek.

Hylderevision er foretaget på Danmarksgades, Stormgades, Veldbæk, Vestre og Østre skoler.

Personalet 31. marts 1954.

Overbibliotekar: Ingrid Vig Jensen.

Børnebiblioteket:

Børnebibliotekar: Grethe Norvang.
 » Lise Langvad (fratrådt 30.9.1953).
 » Inge Uglvig Christiansen.
 » Anna Grete Kjær Mikkelsen (tiltrådt 1.10.1953).
 » Grete Birk Andersen (1.10.1953—31.7.1954).

Kontorist: Svend Otto Olsen (4 timer daglig).

Medhjælper: Lilian Vagt (fratrådt 30.9.1953).

Kontorelev: Lis Vesti Andersen (tiltrådt 15.10.1953).

» Sven Vagn Lund (1.9.1953—1.4.1954).

Bibliotekarelev: Ingrid Vedsted (1.8.—30.12.1953).

Bogopsætter: Anny Døjbak (1.4.—7.5.1953).

» Kirsten Johannesen (6.7.1953—28.2.1954).

» Mona Eskildsen (tiltrådt 1.3.1954).

- Boldesager skole:
 Skolebibliotekar: Lærer A. Skov Thomassen.
 Medhjælper: Lærer Ingolf Mortensen.
- Danmarksgades skole:
 Skolebibliotekar: Overlærer Just Villumsen.
 Medhjælper: Overlærer Dagny Hillersborg.
- Gammelby skole:
 Skolebibliotekar: Overlærer Jens Lambertsen.
 Medhjælper: Lærer Viggo Nielsen.
- Grådybskolen:
 Skolebibliotekar: Lærer M. Kruse Hansen.
 Medhjælper: Lærerinde Ellen S. Nielsen.
- Jerne skole:
 Skolebibliotekar: Viceinspektør J. C. Skov Thomassen.
- Rørkjær skole:
 Skolebibliotekar: Lærer Villiam Pedersen.
 Medhjælper: Lærerinde Ulla Worm.
- Stormgades skole:
 Skolebibliotekar: Overlærer Laurits Nielsen.
 Medhjælper: Overlærer Kristiane Sørensen.
- Veldbæk skole:
 Skolebibliotekar: Førstelærer Axel Knudsen.
- Vestre skole:
 Skolebibliotekar: Lærerinde Inga Wegeberg Olesen.
 Medhjælper: Viceinspektør Vilhelm Christensen.
- Østre skole:
 Skolebibliotekar: Lærer Børge E. Hansen.
 Medhjælper: Lærerinde Karen Mosegaard Mikkelsen.

Regnskabsoversigt.

Udgifter til skolevæsenet 1953—54.

Lønninger, statens tilskud fradraget (lærere m. fl.) ...	1.859.277,99	kr.
De faste ejendomme (fradraget statens tilskud t. for-		
rentning og afdrag	528.091,12	»
Drift af Skolehave	3.265,63	»
Skolelæge m. v. (tilskud fra amtet fradraget)	63.763,13	»
Skoletandklinik	168.195,94	»
Inventar m. v. til ny tandklinik på Stormgades skole ...	18.819,91	»
Inventar og materiel	221.749,77	»
Brændsel, belysning og vandforsyning	212.402,35	»
Undervisningsmidler	415.449,54	»
Kontorholdsudgifter	123.217,20	»
Etablering af nyt kontor i ejendommen Kongensgade 34	30.528,67	»
Rengøring og rengøringsmidler	445.031,38	»

Transport 4.089.792,63 kr.

	Transport	4.089.792,63	kr.
Befordring af børn til og fra sportsplads m. v.		5.918,74	»
Tilskud til lærerbogsamlinger og udgifter ved drift af Esbjerg børnebiblioteker		107.567,28	»
Forsikringer, herunder ulykkesforsikring		6.850,08	»
Ungdomsskoler, aftenskoler (statens tilskud fradraget)		70.183,75	»
Diverse udgifter		478.952,86	»
		<u>4.759.265,34</u>	kr.
Indtægt: skolepenge, husleje, varmebidrag m. v.		28.271,33	»
Kommunens samlede udgift		4.730.994,01	kr.
Statens og amtets samlede udgift (heri tilskud til mel- lem- og realskolen)		2.281.093,72	»
Kommunens, statens og amtets samlede udgift		<u>7.012.087,73</u>	kr.

Den gennemsnitlige udgift pr. skolebarn og pr. indbygger.

	pr. barn	pr. indbygger
Kommunen ialt	569,18	94,89
Statens og amtets tilskud	274,43	45,75
Tilsammen	<u>843,61</u>	<u>140,64</u>

Som tilskud fra den fælleskommunale udligningsfond til delvis dækning af kommunens udgifter til skolevæsenet er i året 1953—54 indgået et beløb på 608.895,00 kr. Når hensyn tages hertil, bliver kommunens samlede udgift nedbragt til 4.122.099,01 kr., og den gennemsnitlige udgift bliver herefter for kommunen pr. barn 495,92 kr. og pr. indbygger 82,68 kr.

Efterskrift.

1945: 5.235 elever, 1950: 6.930 elever, 1954: 8.563 elever — 1.780.000 kr. i 1945, 5.311.000 kr. i 1954 — 201 lærere i 1945 mod 330 i 1954 —11,87 % af Esbjergs befolkning i de kommunale skoler i 1945 mod 17,20 % i 1954!

Dette er tal, der karakteriserer et skolevæsen i vækst, endda i stærk vækst.

Når dertil lægges, at denne stærke vækst er foregået i en restriktionsperiode i byggemæssig henseende og ganske naturligt i en lærermangelperiode, vil vanskelighederne være forståelige.

Vanskeligheder har perioden bragt, og de har til tider været store, men de er overvundet i den rækkefølge, de kom, — samtidig med at vi har bestræbt os for at holde den indre standard.

N. P. Andersen.

Indholdsfortegnelse.

<i>Administration, ledelse og tilsyn</i>	2	<i>Preliminærkursus - ekstraordinære eksamensmellemskoleklasser</i>	14
<i>Boldesager friluftsbad</i>	50	<i>Regnskabsoversigt</i>	62
<i>Efterskrift</i>	65	<i>Skolebygningerne:</i>	
<i>Forsømmelser:</i>		Oversigt	5
Elevforsømmelser	13	Antal undervisningslokaler og deres udnyttelse	7
Lærerpersonalets fraværelse ...	13	Særlige arbejder og nyanskaffelser	7
<i>Frirejser og feriehjem:</i>		Udlån af lokaler	8
Frirejser på statsbanerne	33	<i>Skolepsykologisk arbejde</i>	45
Svaghørnsskolonier	34	<i>Skolespareafdelingen</i>	33
<i>Fritidsbeskæftigelse:</i>		<i>Socialrådgivernes virksomhed</i> ...	48
Skolevæsenets fritidsvirksomh.	26	<i>Sundhedsplejen:</i>	
Skolesvømning	27	Skolelægevæsenet, herunder tuberkulosestatus	34
Skoleroning	26	Skolesundhedsplejerskernes virksomhed	40
Skolehaverne	26	Tuberkulosekontrollen	41
Skolebotanisk have	28	Taleskolen	41
Skolebio	28	Skoletandplejen	43
Skoleidrætsstævnet	31	Skolebespisningen	44
Skolesvømmestævnet ...	32	<i>Udvekslingsrejser</i>	15
<i>Færdselslære</i>	49	<i>Understøttelser:</i>	
<i>Lærerpersonalet:</i>		Elevunderstøttelser	15
Til- og afgang i lærerpersonalet	12	Tilskud til læreres deltagelse i kursus	15
Jubilæer	12	<i>Virksomheder, der er tilknyttet skolevæsenet:</i>	
Læreres kursus og studierejser	12	Esbjerg kommunale fortsættelseskoler	52
Årskursus	13	Esbjerg årskursus for lærere ...	55
Møder	13	Sydlydsk ungdomskostskole i Holsted	57
<i>Oversigt over elever og klasser:</i>		Esbjerg børnebiblioteker	58
Skolesøgende og undervisningspligtige børn i Esbjerg	9		
Klassetal og børnetal	10		
Gennemsnitsbørnetal	10		
<i>Prøver og eksaminer:</i>			
Årsprøve	14		
Optagelse på statsskolen	14		
Optagelsesprøven til Ixm	14		
Mellemskole- og realeksamen ...	16		